

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 80 petih vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2,50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati petih vrst Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 8 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Politična hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Utrditev angleške vloge na kontinentu:

Pomen Runcimanove misije

Značilno mnenje poluradnega „Tempsa“ — Nova faza v razvoju angleške politike v evropskih zadevah — Runciman prihaja v ČSR kot svetovalec in ne kot sodnik

Pariz, 28. julija. b. Poluradno glasilo francoskega zunanjega ministrstva »Temps« objavlja o Runcimanovem imenovanju za posredovalca v českoslovaškem vprašanju uvodnik pod naslovom: »Preokret v českoslovaški krizi«. V članku piše med drugim:

Runcimanovo imenovanje za opazovalca in posredovalca v sporu med českoslovaško vlado in sudetskimi Nemci predstavlja najpomembnejši dogodek po alarmu z dne 21. maja tega leta in samo potrjuje že večkrat poudarjeni vtis o splošni popustitvi napetosti. Iz živahne diplomatske akcije poslednjih tednov je v sporazumu med Londonom in Parizom nastal načrt, katerega izvedbo je seveda morala prevzeti Anglija, ki v nasprotju s Francijo ni vezana po določenih obveznostih s českoslovaško in je zato v položaju, da lahko v popolni svobodi svojih akcij pomirjevalno vpliva na obe stranki. Pri tem pa ne gre za posredovanje v ožjem smislu te besede med prasko vlado in sudetsko-nemško stranko, ker bi to tudi v najmilejši obliki predstavljalo nedopustno vmešavanje v notranje zadeve samostojne in neodvisne države. Zato ne prihaja Runciman v Prago kot razsodnik, temveč samo kot svetovalec, katerega naloga je, da v sporazumu z obojema strankama prouči položaj ter da skupaj z njima najde možnosti častnega sporazuma, ne da bi s tem kakorkoli pkrnil polno svobodo vladnih odločitev. Samo postopanje, ki pušča českoslovaško suverenost povsem nedotaknjeno, lahko obeta, da bo ta cilj zares dosežen. Zato sta obe vladi, francoska in angleška, Runcimanovo posredovanje čisti vladi toplo pripravili.

S prevzemom tega posredovanja pa gre angleška vlada daleč preko onih mej, v katerih se je po dosedanjih izjavah v parlamentu kazal angleški interes za mirno poravnavo spora. Iz tega bi se dalo zaključiti, da ne bo Anglija odsej nasproti nobenemu evropskemu problemu ostala neaktivna, kar predstavlja izredno važno fazo v nadaljnjem razvoju ene skupne francosko-angleške politike pomirjevanja in sprave, ki je bila potrjena pri poslednjih razgovorih državnikov obeh držav v Parizu. Praska pogajanja, ki se vleče že dolge tedne, bi utegnila v kratkem običati na mrtvi točki. Zato se je pokazala potreba zunanjega vpliva, da bi se tako spet oživile razprave in

da bi se na obeh straneh pokazala pripravljenost za medsebojne koncesije, po katerih bi se lahko prišlo do trajnega razčiščenja spora.

Že vnaprej pa je treba ugotoviti, zaključuje »Temps« svoja izvajanja, da so vsi kakor izven Runcimanove misije zunanja politika, narodna obramba ter neodvisnost in suverenost českoslovaške republike. Gre nasprotno za to, da se razprava povrne na področje praktičnih vprašanj, da bi se tako dosegel sporazum, ki je glede na miru škodljivo agitacijo nujna zahteva trenutka.

London, 28. julija w. »Times« je objavil uvodnik, v katerem poudarja vse tri Runcimanove misije in sicer svetovalec, posredovalca in posredovalca, pri čemer pa nima funkcije razsodnika. Osebo se zdi lord Runciman sposoben za izvršitev naloge, ki jo je prevzel. Kot politik ima velike izkušnje in v javnih zadevah in je gotovo brez vsakih predsodkov. Njegovo zgolj osebno, čeprav avtoritativno stališče bo gotovo popolnoma različno od stališča angleškega poslanika v Pragi, ki je akreditiran pri tamkajšnji vladi in ne more razpravljati s strankami, ki so v opoziciji. Lord Runciman ima torej predvsem naloge, da stopi v osebne stike z voditelji sudetskih Nemcev, kar bo tem bolj pomembno, ker pri tem ne bo odvisen od angleške vlade, kakor je angleški poslanik, čigar stališče je bilo vedno tudi stališče njegove vlade. Lord Runciman bo torej prišel v Prago prostih rok in ga spremljajo najboljše želje vsakogar, ki razume, da je českoslovaško vprašanje še bolj kakor špansko trdovratno na poti gospodarskega in političnega pomirjenja v Evropi. Komentarji iz Berlina in Pariza o govoru min. predsednika Chamberlaina v spodnji zbornici so ojačili naziranje, da se bo v českoslovaškem vprašanju ozračje v doledni bodočnosti zboljšalo. Kakor računajo, se bodo takoj po prihodu angleškega svetovalec lorda Runcimana v Prago začela nova in temeljita pogajanja s sudetskimi Nemci. Lord Runciman bo najbrž od potoval na českoslovaško prve dni prihodnjega tedna.

Halifaxove izjave v lordski zbornici Mednarodni odnosi se morajo razvijati s sistematskim delom po načelih pravičnosti

London, 28. julija. V lordski zbornici je zunanji minister lord Halifax izjavil med drugim:

Kar se tiče Runcimanove naloge v ČSR, sem že poudaril in vsem zainteresiranim izjavil na najbolj jasn način, da sta njegov odhod in njegova naloga popolnoma neodvisna od angleške vlade. Runciman ne bo v Pragi v nobenem primeru zastopal angleške vlade. Tja odhaja na svojo osebno odgovornost, ker angleška vlada v nobenem pogledu ne more prevzeti odgovornosti za njegovo delo. Lord Runciman mu je sam izjavil, ko mu je razložil to stališče angleške vlade: »Jaz vas popolnoma razumem. Pošiljate me kot majhen čolnič na razburkanu morje.« Odgovoril sem mu: »Točno tako.«

Nato je lord Halifax izrazil upanje, da se bo že našel način za zadovoljitev českoslovaških ter Evrope in da se bo ves svet otesel velikih skrbi. Od tega, kako se bo uredilo to vprašanje, niso odvisne samo koristi českoslovaške, ampak mir v svetu. Priznavamo načela pravičnosti, potrebo izmenjave misli in popuščanja, pričani pa smo, da se vse lahko uredi na miren način.

Lord Halifax je nato govoril o zadnjem Daladierjevem govoru, v katerem se je francoski državnik jasneje izrazil o francoskih obveznostih do ČSR. Samo francoska vlada more tolažiti te obveznosti, toda Daladier je obenem izrazil prepričanje, da vojna ni nujna. V tem pogledu se popolnoma strinja z njim.

V teh dneh so bile vzpostavljene nekatere zveze med angleško in nemško vlado. Angleška vlada je vse to pozdravila, ker upa, da se lahko mirno uredi vprašanje. O razgovorih s kapitanom Wiedemannom je lord Halifax izjavil:

Naravno je, da so bili ti razgovori zaupni, vendar pa lahko ob tej priliki izjavim, da sta bila oba zadovoljna, ker sta lahko izmenjala misli o vprašanju, ki zanimajo obe vladi, in ker je bilo med tem razgovorom tudi ugotovljeno, kakšne razlike še obstoje med obojema vladama glede na mednarodna vprašanja, ki so na dnevnem redu. Jasno je, da niti Nemčija, niti Anglija ne želita zamuditi nobene prilike, ki bi se ponudila za tesnejše zblizanje.

Prepričan sem, da žele danes tudi najbolj nasprotujoči si tokovi v svetu, ohraniti mir, ker mora vsaka vlada resno pomisliti na posledice, če se upanje v mir ne bi uresničilo. Angleška vlada veruje, da se lahko uredi sleherno vprašanje, če hočeta obe stranki zmirno in pomirljivo obravnavati vse aktualne zadeve.

Lord Halifax se je nato zopet bavil z misijo lorda Runcimana in izrazil upanje, da bo lord Runciman uspel v svoji nalogi, ki jo bo moral opraviti v ozračju modrosti, miru in zaupanja. Upa, da bodo vsi zainteresirani, tako v ČSR kakor tudi izven nje podprli njegovo delo, da bi se mu posrečilo. Če mu ne bodo delali ovir, je jasno, da bo uspel, posebno še, če se v tisku ne bodo ponavljale grožnje in izjave pritisk na javno mnenje. Ker priporočamo českoslovaški vladi, naj bo pomirljiva in širokogrudna, smo prepričani, da bo tudi nemška vlada storila vse, kar je treba, da se prepreči neugoden razvoj. Čutim za svojo dolžnost izjaviti, da je angleško javno mnenje proti tistemu, ki bi skušal zavlačevati in obstruirati to zapleteno zadevo, in da je odkrito na strani tistega, ki hoče vse postaviti na pravo mesto in ki želi, da se mirno in pravično uredi to vprašanje.

Lord Halifax je nato govoril o obisku angleškega kraljevskega para v Parizu in je poudaril, da so se veze med Francijo in Anglijo zvarile v teku zgodovine na podlagi njunega zemljepisnega položaja. Obisk angleškega kraljevskega para v Parizu je tež zvezi med Francijo in Anglijo dodal še nekatere posebne lastnosti. Prisrčen sprejem v Franciji je globoko ganil našo vladarsko dvojico in milijone ljudi v vseh delih našega cesarstva. Zdi se, da se je pri tem obisku izkazalo, da goji francoski narod iste želje in ista čustva, namreč da mi in Francozi verujemo v zmago pravice in da tudi verujemo v lojalne temelje, na katere se naj nasloni človeštvo v svoji borbi za omiko in blagostanje. Te obveznosti med Francijo in Anglijo ostajajo nespremenjene, ker stane na istih skupnih naporih za mir in za miroljubno rešitev vseh mednarodnih vprašanj. Kadar se narodi zavedajo svoje moči, je malo verjetno, da njihov trud za ohranitev miru ne bi

bil plačan, zaradi česar bodo nadaljevali delo za zmago pravice in miru med vsemi narodi.

Svoj govor je lord Halifax zaključil z besedami: Mednarodni odnosi se morajo razvijati po načelih pravičnosti, vendar pa se mora ta razvoj nasloniti na sistematsko in razumno delo, da bi se onemogočilo sleherno neumno in škodljivo posredovanje.

Neodvisnost od vlad

Pariz, 28. jul. h. Pariški tisk razpravlja danes zelo mirno in z vidnim zadovoljstvom o misli lorda Runcimana v Pragi. Večina listov je mnenja, da je ta misija silna naloga, ki bi jo imel delegat Društva narodov v takšnem primeru, v katerem bi bil prav tako kakor lord Runciman neodvisen od vsake vlade.

Runcimanova izjava

Praga, 28. jul. AA. »Prager Tagblatt« objavlja razgovor svojega dopisnika z lordom Runcimanom, ki je izjavil:

Z velikim zanimanjem nastopam svojo dolžnost v ČSR. Lahko rečem, da mi českoslovaška ni neznana dežela. Pripravljam se za dolgotrajno bivanje v českoslovaški. Se ne vem, kje bom stanoval. Lady Runciman bo potovala z menoj. S seboj bom vzel tudi tolažila, ker govorim nekoliko nemški, toda nobenega drugega jezika, ki se govori v ČSR. O političnih problemih ne morem sedaj še ničesar izjaviti, posebno pa ne morem tega storiti zato, ker hočem začeti svoje delo brez prejšnjih izjav.

Proces zaradi incidenta pri Hebu

Pizen, 28. jul. AA. Pred vojaškim sodiščem v Piznu bi imela biti včeraj razprava proti policijskemu agentu Františku Korandi, ki je bil 21. maja zvečer v službi na cesti med Františkovimi Lazni in Hebom ter ustrelil Hofmanna in Böhma, ko sta se peljala z motornim kolesom proti meji in se nista odzvala njegovemu pozivu, naj se ustavita. Razprava je bila odložena za nedoločen čas, da zasliši sodišče še nekatere pričue. Razprava bo v mestu samem, kjer se je dogodek pripetil, namreč v Hebu.

Normalna sezona v čeških kopališčih

Praga, 28. jul. AA. V zahodnih čeških kopališčih je popoln mir in kopališka sezona poteka normalno. To velja v prvi vrsti za Karlovo Vary, Marijanske Lazne, Františkovo Lazne in Teplice Sanov, kjer je kopališki promet popolnoma normalen. Za potovanje v ČSR ni vlada odredila glede potnih listov in carinskih in deviznih določil nobenih izrednih ukrepov. Podatke o deviznih določilih itd. je izdala pred kratkim českoslovaška narodna banka v raznih jezikih in jih je poslala tudi jugoslovenskim potovalnim uradom, da jih dajo interesentom na razpolago.

Ameriško-francosko sodelovanje

Pariz, 28. jul. d. Državni tajnik Zedinjenih držav za finance Morgenthau je po razgovorih z vodilnimi francoskimi državniki odpotoval iz Pariza s svojo družino v Antibes na francoski rivieri.

Čeprav je ob uradnem molku nekoliko težko zvedeti za podrobnosti o predmetu razgovorov, ki jih je imel Morgenthau s francoskimi državniki, se da vendar po njegovih izjavah v ameriškem poslanstvu soditi, da gre za daljnosežno mislo, ki je v bistvu gospodarskega, ki pa utegne v tej zvezi postati tudi izrednega političnega pomena, v kolikor bi namreč Morgenthauovi razgovori imeli za neposredno posledico poglobitev sodelovanja treh zapadnih demokracij. Morgenthau je izjavil, da je njegovo bivanje v Franciji zgolj informativnega značaja, pripomnil pa je obenem, da bo s francoskimi državniki razpravljal predvsem o vprašanjih denarne stabilizacije in o vojnih dolgovi. To poslednje vprašanje se zdi za nadaljnji razvoj odnosov med obojema zapadnima velesilama in Zedinjenimi državami še posebno važno, kajti tu se je že večkrat poudarilo, da bi ureditev tega zapletenega vprašanja pomenila otvoritev velikih ameriških zalog surovin, industrijskih proizvodov in kapitala tako za Francijo kakor za Anglijo.

Borzna poročila

Curtis, 28. julija. Beograd 10. — Pariz 12.0675, London 21.4875, New York 436.50, Bruselj 73.875, Milan 22.97, Amsterdam 240.075, Berlin 175.40, Dunaj 32.50, Praga 15.07, Varšava 82.40, Bukarešta 3.25.

Kupuj domače blago!

Republikanska ofenziva ob Ebru Republikanci so prešli na 120 km dolgi fronti ob reki Ebru v napad ter reko na mnogih krajih prečkali

Perpignan, 28. jul. d. V Francovem taboru priznavajo, da se je republikanskim četam posrečilo prečkati na več mestih reko Ebro nedaleč od ustja, vendar pa so jih na nasprotnem bregu obkolila naglo pozvana nacionalistična ojačenja. V naglici zgrajene utrbe Francovo topništvo močno obstreljuje, tako republikancem ni mogoče izkoristiti sunka preko Ebra za resničen uspeh. Večje strateške prednosti imajo republikanski oddelki le v odseku pri Flixu, kjer se jim je posrečilo s pomočjo domačih vodnikov, ki dobro poznajo pota, vdreti v zunanje okraje Fayona in Asca.

Poročila iz republikanskega tabora poudarjajo presenetljivost operacij ob ustju Ebra. Republikanskemu glavnemu stanu se je posrečilo ohraniti načrte o ofenzivi v popolni tajnosti ter prevariti nasprotnika o pravih namenih z razbremenilno ofenzivo pri Sortu v Pirenejih.

Republikanske čete so nato prečkale Ebro na več oddaljenih krajih, pri čemer jim je morala Francova vojska prepustiti več skladišč z municijo, nekaj baterij in

mnogo strojin. Francovemu glavnemu stanu se v nasprotju z vestmi iz Salamance doslej ni posrečilo spraviti znatnih ojačenj na najbolj ogrožena mesta fronte, le letalske sile so skušale pregnati republikanske oddelke z novih postojank. Francova fronta pri Tortosi je prebita, razen tega pa prodirajo dalje znatni republikanski oddelki, da bi izolirali Ebrove delto ter pridružili republikanskemu ozemlju.

Ofenziva ob Ebru se po vestih iz Barcelone nadaljuje z nezmanjšano silo. Fronta, kjer so republikanske čete prešle v ofenzivo, je dolga 120 km. Republikanski listi objavljajo dolge članke, v katerih hvaležijo vlado in vojsko, ker sta s sedanjo ofenzivo prevzeli pobudo in s tem olajšali položaj generala Miaje na levantski fronti.

Iz Francovega tabora

Burgos, 28. jul. AA. Nacionalistične čete nadaljujejo čiščenje terena v dolini reke Ebro. V to dolino se je republikanec posrečilo vdreti, vendar pa so nacionalisti njihovo prodiranje ustavili, prešli v protinapad in prodrli. Tudi na ekstremadurski fronti nadaljujejo nacionalisti čiščenje terena.

Japonske operacije proti Hankovu

Po padcu Kiukianga so se kitajske čete umaknile na že prej pripravljeno obrambno črto

Hankov, 28. jul. d. Kitajska vojska je na svojem umiku zasedla že prej pripravljene postojanke 50 km zapadno od Kiukianga. Obenem je pričela utrjevati postojanke, ki se raztezajo v južni in južno-zapadni smeri proti mestu Tejan ob železnici Kiukiang-Nančang. Kitajske čete, ki operirajo v južnem odseku, so dobile povelje, naj se polagoma umaknejo.

O položaju pri Kiukiangu ni nobenih točnih vesti, ker so prekinjene vse prometne zveze z zaledjem. Še včeraj opoldne so trdili, da je japonska vojska zavzela samo del Kiukianga, dočim so ostali okrajji mesta, med njimi tudi Levji hrib, še vedno v kitajski posesti, od japonske strani pa poročajo, da se je glavna japonska vojska, ki je na pohodu proti Hankovu, razdelila pri Levjem hribu v dve koloni, izmed katerih prodira prva preko Kiukianga ob reki Jangce proti Hankovu, druga pa v južni smeri proti Nančangu, glavnemu mestu pokrajine Kwangsi.

Naknadne vesti iz nekitaških virov pojasnjujejo, zakaj je prišlo do padca Kiukianga. Trdijo, da je kitajski general Čeng, poveljnik čet v okolici Kiukianga,

odredil umik potem, ko je pustil porušiti vse mesto. V Kiukiangu se je nevarno razširila kolera, ki je grozila obojema vojskama. Kolera razsaja skoro v vseh krajih med Vuhujem, Nankingom pa do Sanghaja.

Glavne kitajske postojanke se nahajajo v okolici mesta Tieliančena, 105 milj pod Hankovom. Iz Hankova poročajo, da se ameriško, angleško, francosko, rusko in italijansko poslanstvo pripravljajo za odhod v Cungking, kamor so se že preselili glavni uradi kitajske vlade.

Ruski demanti

Moskva, 28. jul. AA. Sovjetski uradni krogi zavračajo vesti, ki so se razširile iz Tokija, da je sovjetski vojaški oddelek prekorail mejo pri Usuriju in da so ga od tam prepodili s streljanjem iz pušk.

Vpliv na borzi

New York, 28. jul. AA. Vesti o možnosti zapletitve med Japonsko in Rusijo so na včerajšnji borzi vplivale na tečaj raznih papirjev.

Triestina : Viktorija 56 : 47

Tudi svojo zadnjo tekmo za Jadranski pokal je odločila Triestina v svojo korist, ker je bila stafeta Viktorije diskvalificirana

V kopališču »Ausiona« v Trstu je bila sredi pred velikim številom občinstva tekma za Jadranski pokal med Triestino in Viktorijo. Triestina je s tem absolutirala svojo poslednjo tekmo v tem tekmovanju. Srečanje se je končalo z incidentom, kajti še v predzadnji točki je vodila Viktorija s 47:46 točkami in je zmagala tudi v poslednji točki, stafeti 4x200 m prosto, ter bi morala biti končno stanje 57:52 za Viktorijo, toda njeno stafeto so diskvalificirali, češ, da je eden njihovih plavalcev prezgodil startal. Na ta način je Triestina prišla do zmage v razmerju 56:47 točkam.

Tehnični rezultati so bili:
400 m prosto moški: 1. Defilipis (V) 5:08.2, 2. Luciani (T) 5:09.6, 3. Strucec (V) 5:20.3, 4. Toribilo (T) 6:33.8.
100 m hrbtno ženske: 1. Smollik (V) 1:25.3, 2. Skerlj (T) 1:33.1, 3. Wimmer (V) 1:33.2, 4. Balaban (T) 1:36.5.
200 m prsno moški: 1. Grčinski (V) 2:56, 2. Bertetti (T) 2:56.4, 3. Kon (V) 3:04, 4. Garboni (T) 3:06.9.
100 m prosto ženske: 1. Lokar (T) 1:14, izenačen italijanski rekord, 2. Ruzier (T) 1:15, 3. Krmopotič (V) 1:16.6, 4. Rapanović (V) 1:19.4.

100 m prosto moški: 1. Mini (V) 1:04.5, 2. Luciani (T) 1:04.6, 3. Stocker (V) 1:04.8, 4. Carbinati (T) 1:05.
100 m prsno ženske: 1. Frausin (T) 1:34.9, 2. Prekop M. (T) 1:35, 3. Boršič (V) 1:35.1, 4. Smollik (V) 1:41.5.
100 m hrtno moški: 1. inž. Marčeta (V) 1:13.8, 2. Angeli (T) 1:14.4, 3. Negovetič (V) 1:16.6, 4. Consturbeni (T) 1:17.2. Po tej točki je bilo stanje 41:36 za Viktorijo.
4x50 m prosto ženske: 1. Triestina (Ruzier, Radivo, Foscati, Lokar) 2:14.4, 2. Viktorija (Smollik, Krmopotič, Rapanović, Wimmer) 2:21.4.

4x200 m prosto moški: 1. Triestina (Fantini, Bacchi, Luciani, Carboti) 10:42.5, 2. Viktorija v postavi Mini, Strucelj, Defilipis, Stocker je zmagala z veliko razliko, da je bila diskvalificirana in je bilo zato končno stanje 56:47 za Triestino.

Po tem srečanju je stanje tekmovanja za Jadranski pokal v plavanju naslednje: Triestina 469 točk (8 nastopov), Fiumana 374 (7), Viktorija 351 (6), Jadran 281 (6), Ilirija 263 (5).

Povprečno so dosegli Triestina 58.625, Viktorija 58.5, Fiumana 53.43, Ilirija 52.6, Jadran 46.83.

»Jug« v državni reprezentanci? Plavači »Juga« bodo drevi nastopili na izbirni tekmi

Ljubljana, 28. julija. I. Drevi ob 21. bo v kopališču Ilirije poslednja izbirna tekma za sestavo državne reprezentance, ki bo nato v soboto in nedeljo nastopila na Bledu nasproti Italiji. V tej izbirni tekmi bi morali nastopiti vsi tekmovalci Ilirije, Viktorije in Jadrana, ki na državnem prvenstvu niso startali in jih zato savez še ni mogel postaviti v reprezentanco. Izbirne tekme so določene za 100 m prosto, 200 m prosto, 400 m prosto, 100 m hrtno in 200 m prsno.

Kakor znano, je savez plavalcev »Juga«

suspendiral, tik pred zaključkom redne sezone pa nam je sporočila Ilirija, da je prešla od saveza iz Zagreba brzojavno obvestilo, da bodo na današnji izbirni tekmi nastopili tudi vsi plavači »Juga« in sicer Žibek, Stakula in Ciganović. Razen njih bo igralo tudi kompletno waterpolo moštvo »Juga« in sicer proti kombiniranemu moštvi Viktorije, Jadrana in Ilirije.

Mi nam znano, da li je savez dvignil »Juga« suspenz, dejstvo je le, da bo drevi nastopil na izbirni tekmi.

Zakaj je vevška papirnica v zastoju?

Kje je krivda — na kartelu ali na manjšem konzumu papirja?

Ljubljana, 28. julija. Združene papirnice Vovče, Gorice in Medvode uživajo velik sloves po svojih izdelkih in gospodarski moči, kar je še tem bolj razumljivo, če pomislimo, da bo minilo skoro že 100 let, odkar so začele na industrijski način izdelovati papir.

Družba je obrat postopno izpopolnjevala in zdaj je vevška papirnica v resnici moderno industrijsko podjetje. Delavstvo se je veselo razvoja podjetja, pa tudi racionalizacije, vendar je bilo kmalu razočarano. Kaj koristijo velika poslopja z obsežnimi dvoranami za predelavo papirja, kakšen pomen imajo veliki moderni stroji, cenena pogonska sila itd. — ko pa ogromne naprave počivajo in čakajo bolj-ših dni.

Vevška papirnica letos zelo neredno obratuje. Delavstvo je začelo praznovati že marca. Bil je redek teden brez praznovanja. Od tedaj praznuje skoraj vsak teden po dva ali tri dni. Toda dogaja se tudi, da stoji ves obrat po teden dni.

Delavstvo se je v začetku začudeno in s skrbjo vpraševalo, zakaj je nastal zastoj, saj je podjetje solidno ter je vedno dobro uspevalo. Kmalu so pa prodrli v javnost glasovi o ustanovitvi kartela za razporedjevanje papirja po vsej državi in delavstvo je začelo upravičeno sklepati, da je zastoj v zvezi z novim kartelom. Že februarja je bila vpisana v trgovski register nova družba »Centropapir«, ki je pri njej baže udeleženi 5 največjih papirnic. To se pravi, da je bil ustanovljen kartel papirne industrije v Jugoslaviji. Na-

men kartela je bil producirati papir za domači trg, regulirati cene in omejevali uvoz papirja iz tujine, skratka urediti produkcijo in konzum, kakor navadno zagovarjajo zagovorniki kartelov usta navijanje kartelov.

Toda kakšni so bili uspehi kartela ter kaj so dosegli z njim naše papirnice? Ali je bil kartel ustanovljen zato, da je ome-ji produkcijo Združenih papirnic? Vse la-že, da je bilo tako. Poraba papirja po ustanovitvi kartela nedvomno ni manjša in znano je, da domača produkcija se ni-je krije vse porabe. Zato tudi še ni-je moglo povsem preprečiti uvoza papirja. Po izjavah nekaterih zastopnikov podjet-ja se je pa uvoz papirja zadnje čase zmanjšal ter pač niče, ne more trditi, da naše papirnice zdaj obratujejo v skr-čenem obsegu zaradi uvoza papirja.

Ti pojavi kažejo pač upravičeno skrb med delavstvom in tudi drugim prebivalstvom v evški okolici, ki je vsa več ali manj odvisna od obratovanja papirnice. Vpra-šanje je, ali drža izgovori podjetja, da mora obratovati v skrajnem obsegu za-razdi manjšega konzuma in nikakor ne za-razdi obvez do kartela. Vendar bi to de-lavstva ne zanimalo, če bi končno pre-jelo resno zagotovilo, da bo papirnica ob-ratovala bolj redno, ne glede na kartel in na druge razloge. Gre za to, da delavstvo dobi zopet zaslužek ter da mu zaslužek vsaj skromno eksistenco, ali da odkrito povedo, ali je kriza v naši papirniški in-dustriji stalen pojav.

odbor je bil izmenjan, z absolutno večino je bil izvoljen za orednjega predsednika g. Lazar Puljič, dosedanj predsednik oblas-ke uprave v Subotici. Poročali so tudi pre-standniški oblasti uprav, do posebnih inter-vencij — razen ene — pa ni prišlo, ker so zvečne pristojni činitelji tačas zunaj Beo-grada.

Odpravite nedostatke!

Ljubljana, 28. julija. Pozivi in klici, ki se pojavljajo v zad-njem času, da bi se usmeril dotok turistov na Dolenjsko, so vse hvalje vredni. Saj je Dolenjska tako lepa pokrajina, tako raz-gibana v njenem stvarstvu, da je ne more-mo prehitati niti najbolj razvijeni pozna-valci lepe prirode. Potoval sem nekod z nekim Švicarjem na progi Kočevje—Ljub-ljana. Bil je zelo navdušen za ta prelepi kočček naše dežele in trdil je celo, da niti Švica, klasična turistična dežela, nima lep-še pokrajine, kjer bi se tako harmonično vstili divni razgledi iz enega defileja v drugega. Domačini vsega tega ne vidijo ali pa nečisto vidijo, največkrat radi nevolje, da šele po dolgotrajni in počasni vožnji našega »dolenjskega hlapca«, ali ekspre-sa dosežejo svoj cilj. Živimo pač v času, v katerem dikta radica svoj brzino. Zato bi bilo na mestu, da se brzina naših vlakov pospeši, na vsak način pa bi morale biti zveze točnejše in bi morala odpasti dolga pavza na Grosupljem, kjer se čaka dnevno trikrat na prihod vlaka na progi Ljublja-na—Karlovec, ali obratno, le predolgo.

Zgodilo se je že, da je bilo treba čakati kar po pol ure ali še več.

Nenagodno za turiste z Dolenjske je tudi dejstvo, da se ustavi vlak mesto na glav-nem kolodvoru, kakor je to označeno na voznih listih, posledno pri sklanjanju glav-nega kolodvora Ljubljane, potem pa naj se potnik trudi eventualno s prtljago pre-ko mnogih tirov, kretnic in slabo vzdrže-vanih naprav, ki sploh niso namenjene jav-nemu prometu. Lahko si mislimo, kako je bilo v nedeljo, ko je bil radi sezone in le-gega vremena še posebno živahen promet in ko je obšla ob prihodu dolenjskega vla-ka vsa Ljubljana nepričakovano nevihta. Potniki, le letno oblečeni, brez svršnikov in dežnikov, so ostali kljub pozivom spre-vodnikov na svojih mestih v vozovih, saj je bilo kakor iz šaka, do podaljška novega perona pa je bilo, preko tirov in kretnic par sto metrov v egiptovski temi, v kolik-or nam ni svetil dobrohotno sicer razbe-sneli Perun. Končno so potniki le riskirali, ker se je bližala ura polnoči in liki podga-ne iz potapljačev se lažje so zapustili svoja mesta in prišli do strehe »novega perona« preko kretnic, blata, luž, premo-čeni do kože. Pa vendar ne čaka obratno vodstvo glavnega kolodvora kake nam ne-slutne odobritve, da se sme pri prihodu vlakov poslužiti perona, ki je menda zgra-jen zato, da služi potnikom? Ali pa je peron, samo zato, da ga »občudujejo« tran-zitni potniki, ker se rešitev vprašanja na-šega kolodvora tako trdovratno oddaljuje? Dolenjski turist

Policija je kmalu izsledila prodajalca v ose-bi 18-letnega delavca Rudolfa G. iz Celja. Aparat je bil ukraden pred dnevi iz stano-vanja višjega železniškega kontrolorja g. Vranjeka v Trubarjevi ulici. Rudolf G. je izjavil, da je bil našel aparat na travniku ob Trubarjevi ulici, kar pa seveda ne bo držalo. Filomeno in Rudolfa so oddali v sodne zapore.

— Usoden pader. V ponedeljek je padla 31-letna delavka Alojzija Mehova iz Vojni-ka na cesti s kolesa in si zlomila desno roko v zapetju. Zdravi se v celjski bolnici.

Beleznica

KOLEDAR

Danes: Četrtek, 28. julija katoličani: Vik-tor, Innocencij

DANAS NJE PRIREDITVE

Kino Matica: Pevec Njene visokosti

Kino Union: Dve siroti

Kino Šiška: Alahov vrt

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Krmet, Tyrševa cesta 43, Trn-koczy ded., Mestni trg 4, Ustar, Salenbur-gova ul. 7.

Izpod sira

Včerajšnji »Slovenec« repek je objavil malo pravde z našim listom. Pa je res pre-klicano malo te pravde in še to, kar je je, je tako piškavo, da najhujša poletna vro-čina ne more biti opravičila za tako nelo-gično zmašilo. Ta list je še zelo mlad, pa bi vendar lahko vedel, da je povsod na svetu običaj, vsaj pri dostojnih listih, da omogočijo vsakomur zagovarjati se, če je bil po krivici napaden ali če se je kaj ne-resničnega o njem trdilo. »Slovenec« re-pek pa pravi, da ima njegov dopisnik na razpolago vse pravne pripomočke, da ga prime za jezik. Uredništvo samo nima to-rej toliko čuta dostojnosti in poštenosti, da bi objavilo pojasnilo svojega dopisni-ka, temveč mu priporoča, naj se obrne na sodišče, če hoče priti do svoje pravice. Če-stitamo takemu uredništvu, čestitamo pa tudi dopisnikom takega lista, kar se res lahko ponosi na svoje dopisovanje.

Ves vpliv vročine pasjih dni se pa pozna »Slovenec« repek v njegovem feno-menalnem modrovanju o tem, da smo čisto kratko zabeležili spontane manifestacije ob sprejemu iz Francije vračajočih se tekmo-valcev. Tudi nam je bilo znano, da so zma-gali in da se vračajo trije tekmovalci, a mi nismo govorili o njih, temveč o njih-ovem sprejemu. In ta sprejem je bil res spontana manifestacija, kakršne Ljubljana še ni videla. Hvala, da nam je repek raz-vešal, da so se vračajočim tekmovalcem na-šle vrnile v domovino.

Upamo, da bo to »Slovenec« repek za-dostoval. Če bi mu pa ne zadostovalo, smo vsak čas pripravljeni še malo pobr-skati po govnu, da ga bo naše govnoobr-stvo še bolj zaskelilo.

240.000 vagonov pšenice

Ljubljana, 28. julija. Žetev pšenice v Jugoslaviji je v glavnem končana. Letina je bila dobra in računa-jo, da smo pridelali 240.000 vagonov pše-nice. Bojzani pred porazitvijo moka, in kruha je zdaj konec, kajti tudi najbolj spretni spekulanti zljaj ne morejo več po-vzročiti posebne podražitve.

Javnost bo nedvomno zanimalo, da je ostalo v zalogi še 5.000 do 10.000 vagonov pšenice. Tako se je zopet izkazalo, kdo je imel prste vmes pri podražitvi pšenice in moka prejšnje mesece. Ali so vse to za-krivile nepravilne statistike?

Nove pšenice je določeno za izvoz oko-li 40.000 vagonov, vendar še zdaj ni toč-no znano, koliko je bomo izvozili, ker bo definitivni prebitek določen šele, ko bo znano, koliko bomo pridelali koruze, ker s koruzo dopolnjujemo porabo pšenice. Skoraj polovica izvoženega pšenice pojde v Nemčijo. Češkoslovaška in Švica bosta prevzeli mnogo manj naše pšenice. Kolik-šno bodo določali še na trgovinskih po-gajanjih. Nobenega upanja ni, kako bodo naši izvozniki plašljali drugo polovico za izvoz določene pšenice.

Pšenica se je pocenila ob žetvi za nad tretjino. Maja in junija je bila pšenica celo po 250 din, kakor je vlada odobrila carine prost uvoz 1000 vagonov pšenice, kar je bila predvsem demonstracija pro-ti visokim cenam, a pšenica ni bila zvo-zena. Toda tudi na cene pšenice, ta ukrep ni imel nobenega vpliva. Šele žetev je vplivala na cene, ki so padle na 160, pa tudi že na 150 din. Te cene veljajo tudi za PRIZAD.

Iz škofje Loke

— 1.700.000 din posojila s poročstvom me-stne občine škofješke bo dobila škofješka Mestna hranilnica v svrhu svoje sana-cije in likvidnosti. Posojilo bo dala Hra-nilnica dravske banovine v Ljubljani, vra-čala pa ga bo občina skozi 17 let po 100.000 din, ki jih bo v ta namen stavljala v vsako-letni občinski proračun. Morebitne ugovore so mogli staviti davkoplačevalci v drugi po-lovici julija.

— Tako se ne dela! Znani lastnik kopa-lišča v Retečah g. Jurij Gosar je postavil oni dan skoro 2 m dolgo smerno znamenje, v orientacijo avtomobilistom! Znamenje na križišču poti pred prestopom z banovinske ceste v vas Reteče pa nekemu ni dalo miru, kajti čez nekaj dni je že ležalo v jarku — podrti! Omenjamo, da je bilo postavljeno znamenje s odobritvijo g. župana! Komen-tar res ni potreben!

— Planinci, planinke, loška SPD vam pri-privaja prijetno, originalno zabavo! 31. t. m. popoldne pridite k nam, pri Krevsovem ml-lu, na ga. nam, razpisano vse ostalo!

Brezposelni rudar in njegova pravica

Rudniška družba mu dolguje mezdo, pa si je sam popla-čal dolg in bil zaradi tega obsojen

Ljubljana, 28. julija. Značilna za današnje čase je bila zadeva rudarja Leopolda Brvarja, ki se je moral zagovarjati pred sodnikom malega senata s predsednikom s. o. s. Rajkom Lederhasom.

Rudar Brvar je doma iz Motnika, ima zeno in štiri neprebrskane otroke. Pred sodniki je stal ves potrt in blede. Že več me-secev je brez dela, živ pa ne more po zemljo z ženo in štirim otroci. Odnosičnica ga je dolžila zločinstva tatvine v motniškem rud-niku.

Brvar je priznal, da je odnesel z rudniškega dvorišča nekaj starega železa, ki je bilo vredno okrog 700 din, zanikal pa je, da bi imel namen krasti, prilažil si je rudniško železo zaradi tega, ker mu rudniška družba že več mesecev dolguje trdo pri-služno mezdo v znesku 743 din. Rudnik v Motniku je v prisilni upravi, podjetje ni moglo izpolnjevati svojih obveznosti do Bra-tovske skladišnice in drugih upnikov, razla-silo je konkurz in je dobilo prisilno upravo. Delavcem je podjetje ostalo dolžno za me-zde, delavci so izložili svoje terjatve, sodi-šče jim je priznalo vse zahteve in že pred meseci bi morali rudarji dobiti, kar jim gre. Tudi rudar Brvar ima že dolgo v roki pisanje sodnje, v katerem so mu sporočili, da mu mora prisilna uprava v določenem roku izplačati dolgi zaslužek, toda denarja še do danes ni dobil. S tistim pisanjem res ne more potolažiti svojega, ženiniga in svoj-ih otrok žolodca.

Pa je šel rudar Brvar in se je ponovi spla-zil v rudnik ter odnesel nekaj kosov železa. Misli si je, da ima tako pravico, saj mu rudniška družba dolguje denar. Železo je prenesel v to posestnika Križnarja, ki je baš za to upravljal na kup staro železno ropotijo. Naslednjega dne je Brvar odnesel rudniško železo na bližnji travnik ter ga je skril za neki grm. Drugi dan bi ga pro-dal in bi kupil najpotrebnejše za svojo stra-dajočo družino.

Rudniški paznik je opazil, da je zmanj-kalo z dvorišča železo in je to prijavil orož-nikom. Orožniki so našli odneseno železo in prišli Brvarja, ki je takoj priznal, da si je hotel na ta način sam izplačati rudniški dolg. Posestnik Križnar je pa tudi ugotovil, da mu je zmanjkalo izza ute nekaj starega železa, ki pa ni bilo vredno več ko 15 din. Tako je bil Brvar obtožen tudi tatvine sta-

rega železa pri Križnarju.

Brvar je pojasnil, da je ponoči, ko je od-našal rudniško železo izza ute za grm, ne-hote odnesel tudi nekaj Križnarjevega že-leza, ki je ležalo tam blizu. Križnar je iz-povedal, da je vrednost njegovega železa neznatna in da ne zahteva nobene odškod-nine. Občina je potrdila, da živi rudar Ber-var težko življenje.

Branič dr. Stare je plediral za oprostilno sodbo, ker obtožene ni imel namena rudnik okraati, odnesel je železo, ker mu rudnik zaslužka ne izplača in ker mora z družino živeti. Senat je razsodil, da je rudar Brvar kriv po § 383 k. z., ker si je hotel poplačati rudniški dolg z rudniškim železom, toda § 383 k. z. pravi, da se kaznuje z zaporom do treh mesecev ali v denarju do 3000 din, kadar si samolastno pribavi kakšno imo-vinsko pravico. Brvar je bil obsojen na me-sec dni zopora, oproščen pa je bil glede obtožbe, da bi ukradel Križnarju nekaj sta-rega železa. Rudarju Brvarju se je zdelo, da se tudi proti § 383 k. z. ni pregrešil, zato kazni ni sprejel in je prijavil revizijo in priziv.

OBA SPREJELA 24. KAZEN

Sivolasi prevzitar Janez Gabrovec s Homca menda res ni docela pri zdravi pa-meti, star je in njegove tatvine kažejo, da gre na otroke. Tudi krade zelo nerodno, vedno ga ujamejo in zato je stalen gost senatne dvorane. Doma ima hrano in stano-vanje, toda v domači hiši ne strpi dolgo, z izgovorom, da bo kaj zaslužil in pomagal svoji hčerki, ki ima 6 otrok, odrine v bližnje vasi in izrabli vsako priliko za tatvine. To pot je bil štirimajsetlet pred sodniki. Ukradel je v Savljah in v Klečah več vrec in je bil obsojen na 10 mesecev strogega zopora.

Delavec Janez Ježek iz Podgorice je tudi sprejel svojo 24. kazen. Obtožen je bil tat-vine dveh ur, veržice, perila, nalivnega pe-resa in dveh žepnih nožev pri Pregljah v Gradci pri Litiji ter tatvine kolesa v ško-do Antona Kralja v št. Jakabu. Ježek se je izjavil na vse načine, delal se je nedol-žnega, a dokazi so bili tu, obsojen je bil zaradi tatvine pri Pregljah na 10 mesecev strogega zopora, glede kolesa pa mu kriv-de niso mogli dokazati. Kazen je sprejel, ker mu je žena tako svetovala, češ da bo dobil še hujšo kazni, če se pritoži.

odpušljivo pregrešil, ker je bil preveč na-rodan, ga je zagrizeno nemčurstvo l. 1910 spravilo v nemški Pontafel. Tam je imel svoj kvartet, ki je na skupščini C. M. druž-be v Ljubljani prvič zapel »Glej žez iz-ro, tam žez gmajnico« Vsega skupaj je Horvat osnoval na Koroskem 11 pevskih zborov in širil po deželi lepo petje. Med svetovno vojno je služboval v slovenski Globasnici, dokler mu niso nemčurji za-radi Podlimerškega »Gospodina Franja« naprtili hitro preiskavo. Ob koncu l. 1918 je bil premeščen v Prevalje na čezredno nemško šolo, ki jo je preobrazil v sloven-sko. Tam ga je čakala zopet kruta usoda. L. 1920 sta mu tekmo 6 mesecev umrla dva sina.

L. 1922 je stopil Horvat v zasluženi po-koj in od takrat je živel na svojem pose-stvu v Kamniku, kjer je včeraj umrl. Vse življenje je nabiral koroske narodne pesmi, izdal jih tudi v tisku. V »Zborih« je izšla njegova priljubljena »N«-a bom več vin-ca piva. Bil je tudi zastopnik UJMA za kamniški okraj. V petek dne 29. t. m. ob 5. popoldne bo legel ta vzorni koroski ro-doljub na idilične Zale v Kamniku in bo spal poleg pesnika Antona Medveda in Ahasverja Radivoja Petruške večno spa-nje.

Blag mu spomin! Z. P.

Iz Celja

— Hitro razčiščen tatvini. Ko je spal posestnik Matija V. iz Jurklostra v noči od ponedeljka na torek na hlevu pri neki go-stilni v Celju se je splazila k njemu 18let-na delavka Filomena L. iz Nove cerkve, ki je vedela, da ima posestnik denar. Filome-na je s petem posestniku izmaknila denar, v kateri je bilo 500 din in izginila. Posestnik je jutraj, ko je opazil tatvino, prijavil zadevo policiji, ki je že v sredo aretirala storilko. Filomena pa ni imela več ukradenega denarja pri sebi, ker si je bila e 500 din takoj kupila obleko in čevlje. Celjska policija je v torek izvedela, da je neki možki v Celju prodal okrog 800 din vreden fotografski aparat nekemu na 4 din.

SAMO SE DANEŠ OB 19.15 IN 21.15 URI — DRAMA Z GLOBOKO IN PRETRESLJIVO VSEBINO. DVE SIROTI KINO UNION TA FILM MORATE VIDETI! TEL. 22-21

Brhka dekleta pri Malnarjevi koči

Mladinska kolonija SPD se počuti zelo dobro — Dekleta se boje preobilne hrane

Ljubljana, 28. julija. Ko smo se odpravljali t. dni v Orožno-vi koči na Črno prst, nas je gospodinja vabila nazaj, češ, pri Malnarjevi koči je samo mladinska kolonija, za pod zobe pa tam ne bo posebnih dobrot. Drage volje smo se odrekli bogato obloženi mizi Orož-nove kočje, ko smo zvedeli, kaj je prav za prav s to mladinsko kolonijo. Na uho smo si pošepetali, da so tam zbrana dra-žestna, brhka dekleta z glavicami, ki so jim ljubljanske česalne umetnice že na-brale in napile vsegaakrog bohotno cve-točje, kodre. Kdo bi se premagal? V ta-ko kolonijo rad pogledaš, če drugače ne iz radovednosti in ljubezni do bližnjega. Nazaj grede s Črne prsti smo jo torej ubrali po serpentinah proti Malnarjevi koči. Na levem sklonu so nas nekaj ča-sa mikale planike, kakor tolari velike, a kmalu smo se pognali proti svojemu cil-ju, kamor smo pa žal prispeli že po opravljenem in pospravljenem kosilu.

V bližini kočje smo ugotovili tole: De-klet ni bilo nikjer, pač pa se je sredi ze-lene trate zibala skupina bohinjskih stu-dentov ob spremljevanju kitare. Fantje so peli domače pesmi, vmes tudi zaljub-ljene, kaj bi prikrižali. Ubogi trubadurji so prišli kar iz Bohinjske Bistrice, pri-nesli so s seboj harmoniko, kitaro in svo-je »štince«, da bi priredili mladencem skromno zabavo (seve s plesom). Strogo oko nadzornjega profesorja pa je pra-vilno poseglo vmes in program tega pla-ninskega veselja nekoliko izpremenilo.

Mlade gospodične so običale na vra-tih ter izgovale ven svoje nežne vrato-ve in še bolj mične glavice. Takšne pa-rade Malnarjeva kočja pač še ni videla, odkar stoji. Mladenke so mlo poslušale njim namenjene pesmi. Zalostno ozračje smo pa takoj domeli, da ga z nedolžno zvijačo na mah razpršili.

Veselo smo stopili do kočje, kjer smo »neznane« gospoda z naočniki kar mo-či nedolžno vprašali, ali je tu mladinska kolonija, ki o njej gre glas, da ima zelo strogega profesorja na čelu. »Smola« je hotela, da smo vprašanje naslovili kar na prijaznega in od same dobrote žarečega profesorja, kar so seve mladence spreje-le z veliko radostjo. A tudi profesorju je nedolžna šala ugajala, saj se je enako sladko muzal.

Kolikor smo mogli med razgovorom z dekleti in prof. Avenaskom, ki vodi koloni-jo SPD — vseh deklet z druge državne realne gimnazije, nekaj jih je tudi s Tr-govske akademije, je 13 — razbrati, se počutijo prav dobro. Hrana je kar pre-obilna, če pomislimo, da je že tudi takim damicam skrb za vitko linijo načelno važ-na. Seve, vreme je zadnje dni malce na-gajalo. Tu pač tudi najbolj profesor po-stane diktator. Sploh pa so skrbni takega nadzornika tudi na planini precejšnje. Te drobne stvarce rade skidejo po stali ka-kor gamsi, ti pa skrbni, da si ne izpaznejo nožice ali da se kakorkoli ne poškodujejo. Pa še kos drugih skrbni.

Glejte, se ogledaj zlatoliska. Tu smo zgradili bazen. Pomislite, v kakšni viš-i ni brez pomoči tehnikov in inženirskih kandidator! Same, prav same. Najprej smo bazen izmerili, potem zakoličili, ogradili in dogradili, tako da se v njem ob vročih dnevih kar lepo hladimo. Kaj pravite k naši podjetnosti?

— Hm, imenitno, bazen je zgrajen po pravih in ni mu kaj oprekatli.

— Kaj pa izleti, vprašamo. Vse okoli-šne vrhove smo že obiskali. S kobilc imamo prekrasne razgled na Podrdo. Kar na dlani smo imeli vna. Gledale smo Rakit-ovec, Savnik, Blegoš, Porezen, Na Črni pr-sti smo bile že večkrat.

Kar čudni smo se tolikšemu zemlje-plenanemu znanju in navdušenju za planine.

— Dovoli, gospodične, kaj pa počne-jate, ko ni izstov in človekoljubnih ob-iskov iz nižine?

— Tedaj smo pa še prav posebno raz-polovene. Druga drugi nagajamo, smeje-mo se, da ga, gredarja, upravljanje o smem

mogočem. Saj veste, da smo od sile ra-dovne in da tudi same rade postavimo kakšno »nedolžno« vprašanje. Saj jeseni se znova prične in zopet nas bodo, je oto-žno pripomnila svetlolaska poleg profe-sorja.

Ker je bilo »ok« v bližini, si nismo upa-li na dan s podrobimi vprašanji. Pač pa smo kasneje ujeli trenutek in vprašali prav brhko dekletce, kako se počutijo na počitnicah v tej planinski koloniji.

— Veste, je odgovorila, odkrito reče-no: prav zadovoljne smo. Tu nam je SPD uredilo idealno počitniško kolonijo. Naš nadzornik je blaga, mehka, dobra duša, da je ni boljše. Hrana je za spoznanje preobilna. Le ko bi imela vsak dan vsaj pet minut promenade po Aleksandrovci cesti ali kake pol ure unionskega kina. To dvoje manjka, pa peče, peče...

Malo je manjkalo, da ni potolači solzi-ce, filmske namreč. Če ni hujšega, smo si mislili pri odhodu... Za namreč je te-daj še posijalo solnce skozi meglo. Gospo-dične so se jele opravičevati za izlet, v ko-loniji je zavrečalo. Kolonistke pod Črno prstjo imajo najprej: jaje počitnice. Obi-lo planinskega zraka, tečne hrane, prijet-nih izletov, mnogo, cele košare porednega smeha in šal. Solnčijo se na planinskih tratah, ki jih v takem svetnem obliju po-zna samo Črna prst. Gospodične so že kar žalostne, da jih bodo v kratkem prepodili iz tega raja. Nazaj bo treba v mestno ob-zidje, čez mesec pa v šolske klopi. Oh, le kdo je iznašel šolo, to najbolj kruto iz-najdbo vseh iznajdb!

Po kongresu strojevodij

Ljubljana, 28. julija. Ziva slika stanoveke zavestnosti in borbene-sti za uveljavljanje stanovskih teženj je bil tudi letošnji kongres strojevodij, ta me-sec, v Beogradu VII. v Sokolskem domu. Pomoštevina je bila udeležba delegatov s strani oblasti uprave v Ljubljani, ki šteje okrog 400 članov takorekoč 99% vseh stroje-vodij v tej upravi slohok. Kongresu so pri-sostvovali zastopniki oblasti in deloma član-stvo, otvorili in vodili pa ga je predsednik centralne uprave g. Drago Jovanović. Po-ročila funkcionarjev so prišla na vrsto šele naslednji dan, razprava o stanovskih za-devah pa je bila tako vsestranska, da je delal kongres še tretji dan, tja do večernih ur. Kongres je potekal v nekakem nerazpolo-ženju, ker je moral ugovoriti, da ni uspeha. Ista vprašanja se vlečejo iz leta v leto, in prav tako obetajo iz leta v leto na pa-pirju — nerešena! Članstvo bi želelo, da or-ganizacija vsaj postopoma doseže uspeh, saj ne zahteva nič nemogočega. V večini pri-merov se bore strojevodje za pridobitev onih pravic, ki so jih svoje dni že imeli, a so jim bile potem postopoma vzete. O prekategorizaciji članstva se je nešteto krat govorilo, prav tako o službenih obliki, o ki-lometražih, o premijah itd.

Pri premijah so delegati ljubljanske ob-lastne uprave zlasti obrnili ost proti loko-motivam serije 20, kjer je premija naravnost malenkostna in za svojih 80% nižja od ostalih strojev. Strojvodje, ki so pridrženi v turnus teh parnih strojev, ne morejo re-sno govoriti o premiji. Razlika na slabše za dravsko banovino nastaja zaradi mnogih postankov na progi, nabiranih vlakov in terena (hrbovitost) samega. Seveda pa je bila na dnevnem redu še dolga vrsta drugih prečitih zadev, saj se je naglašala delikat-nost in odgovornost strojevodkega poklica, ki mu daje služba prav izjemno položaj. Tudi splošna javnost bi se morala zavestati, kako težko delo opravljajo strojevodje, ki pa naletijo tako lahko na gluha ušesa — čim pokažejo na poredne nedostatke in potrebe svojega stanu.

Osvobodna uprava si je mnogo prizadevala, da izvojuje vsaj to ali ono drobnost. Ako niso uspehi v razmerju s delom uprave, krivda prav gotovo ni na strani uprave, ki ji je na kongresu članstvo sloje izreklo za-hvalo, ki pa je bilo isto tako merna, da bi postala s strani ljudski. Oni centralni

Lovro Horvat umrl

Ljubljana, 28. julija. Velik koroski rodoljub, nadučitelj v po-koju in vnet harmonizator koroskih narod-nih pesmi se je rodil pred 75 leti v ugled-ni Kramarjevi hiši na Bistrici v Rožu. Kra-marjeva sinova Joze in Hanzej sta bila iskrena narodnjaka in vrla pevca. In tako je postal Horvat že v nežni mladosti na-rodno zaveden in ostal tak vkljub najhuj-šim pritiskom ponemčevalnih pravkov. Glasbeno nadarjen se je hitro naučil mno-go najlepših koroskih pesmi. Pri premici-jah, tabornih in drugih slovesnostih, ki so jih priredili koroski rodoljubi, je kot de-ček za grmom poslušal ubrano petje in nove pesmi, ki so jih takoj pogosto pri-našali g. Einspielerji v Sveče zibelko najlep-ših koroskih pesmi.

Ni čuda torej, da so se te pesmi tako globoko usidrale v mlado srce Lovra Hor-vata, da jih ni nikoli pozabil in nikdar za-tajil. Te pesmi pa so mu dale tudi srčnost in pogum, da je vztrajal v ljuti narodni borbi na Koroskem neomajno vse življe-nje. Kot 16letni dijak je na učiteljsku do-bil strok ukor, ker si je ustanovil kvartet in z njim prepeval slovenske pesmi. A ču-dovit! Čim večji je bil pritisk, tem hujši je bil odpor. To zasledovanje in nemško sovraštvo ga je naravnost krepilo in bo-drilo ostati na zadržani poti. Po težkem naporu je Horvat prišel do mature in do uspešneoblastnosti izpita. Njegova prva služba je bila v št. lju ob Dravi, druga v službi za ukor, ker si je ustanovil prvi mešani zbor. Po treh letih se je poslovil od svoj-ih ljubljanih pevcev in šel službovat v Gorje v Ziljski dolini. Med strupenimi nemčurji je vzdržal 15 let. Gojil je poleg tolaškega pouka sadjarstvo, čebelarstvo, ga-sitstvo, predvsem pa se je uveljavljal na glasbenem polju. Leta 1902 se je Horvat preselil v Čače pod Dobračem in se je po-ovetil zapeljavanju in harmoniziranju ko-roških ljudskih pesmi. V Zili je skupno s prijateljem Oskarjem Devom zapisoval na-sadne pesmi. V Čačah pa se je Horvat ne-

DNEVNE VESTI

— Odlomci gost v Zagrebu. V Zagrebu se mudi od torka glavni urednik švicarskega »Journal de Geneve« Yvon Marchand s soprogom. Ostal bo v Zagrebu nekaj dni kot gost mesta. Martin dobro pozna naše razmere in spada med najboljše prijatelje Jugoslavije v inozemstvu. V svojem listu je priobčil že mnogo člankov o Jugoslaviji, pisanih strogo objektivno. Iz Zagreba odpošlje v Slovenijo.

— Angliško in italijansko brodogradništvo. V Hrvatskem Primorju in v Dalmaciji se že več dni mudi del italijanskega in angleškega vojnega brodogradništva. V tihem priredili naši italijanski in angleški mornariški oficirji iz Sibenika izlet na slapove Krke. Najprej je prispele italijanske admiralske ladje in s svojimi komandanti. Sprajal ga je komandant naše mornarice admiral Polić. Pred Splitom je zasidrala angleška vojna ladja Warspite, na kateri je priredil admiral sir Dudley Pound s svojimi častniki v sredo zvečer čajanko, ki se jo je udeležil tudi predsednik naše vlade dr. Stojadinović z dvema ministroma. Včeraj jutraj se je po odločeni anglijski admiralski s svojo ženo, hčerko in adjutantom z avtomobilom v Livno, kjer je v reki sušili do večera lovilo postroji. Včeraj popoldne je priredil italijanski admiral Riccardi na admiralski ladji »Conte di Cavour« svečan obred na čast oficijem naše mornarice. Popoldne pa je priredil komandant 6. divizije anglijskih ruslcev našim in italijanskim mornariškim oficijem na ruslcih Teis čajanko.

— Stavknjiči zavarovalni uradniki do. bo plače. Zvečer bančnih zavarovalnih, trgovskih in industrijskih uradnikov je sklenila izplačati vsem stavknjočim zavarovalnim uradnikom 1. avgusta polne mesečne plače, če bi dotlej stavka še ne bila končana.

— Razpisani službi banovinskih cestarjev. Banjska morava dravske banovinske razpisuje dve službi mestni banovinskih cestarjev in sicer na banovinski cesti I. reda št. 35. Ptujsko-banovinska meja Durmanec za progo od km 4.500 do km 9.000 in za progo od km 8.000 do km 13.500 banovinske ceste I. reda št. 15. Dravograd-Poljane — z odcepom Poljane—dravna meja ter za dovozno cesto na postajo Prevalje. Prošnja je treba vložiti do 31. avgusta za prvo mesto pri okrajnem osebju odbora v Ptuju, za drugo pa pri okrajnem osebju odbora v Dravogradu.

— Českoslovaški paviljon na zagrebškem veleboju. Zagrebški veleboj proslavi leto 30 letnice obstoja. Na jesenskem veleboju od 27. avgusta do 6. septembra bo odprt na njem reprezentativni paviljon Českoslovaške. V okviru jesenskega zagrebškega veleboja bo kongres zgodovinarjev medicine, obenem na bo prirejen teden hrvatske kulture.

— Ruska kapelica pod Vrščim. V nedeljo 31. t. m. ob 11. bo v ruski kapelici pod Vrščim slovesna služba božja. Odbor Ruske Matice v Ljubljani.

— Na Oplenec polje. Društvo banovinskih uslužbenec pripravljajo za jesen veliki žetovi svojega članstva na Oplenec. Izletniki odpošljejo iz dravske banovine v Beograd in v Mladenovac, odkoder se bodo z avtobusi odpravili na Oplenec, kjer se bodo poklonili na grobu viteškega kralja in si ogleli vse znamenitosti hrana. Na povratku se ustavijo v Arandjelovcu kjer si bodo ogledali tamnošno zadrugo, en dan bo namenjen oledu Beograda, obiskali pa bodo tudi Borovo. Batino industrijsko mesto, na kar se bodo po 3 dnevni izostanku vrtnili domov.

— Iz Legije koroških borev. Tovariši! Koroški borci! Dne 14. in 15. avgusta bo v Mariboru proslava 20 letnice osvoboditve. Naša dolžnost je, da se kot nekdanji borci za severne meje, katere smo pred 20 leti branili z orožjem v roki, te proslave v čim večjem številu udeležimo, ter pokažemo, da smo še danes zvesti čuvarji naše severne meje. Kratek in odbor LKB v Ljubljani poziva se tovariše, ki se nameravajo udeležiti proslave, da se zglasijo v pisarni Cankarjeve nabrabe 7/1 med 18. in 19. uro. Vsa druga navodila bodo podana na članskem sestanku v soboto 30. t. m. ob 20.

— Jože Pibernik se je zopet oglašil. Prišlo je mesec dni je tega, ko je prejel naše uredništvo iz Harbina v državi Mandžukuo pismo, Slovence Jožeta Pibernika, ki je nas prosil, naj bi objavili vest o njem, ker bi rad vedel, kje je njegova sestra Milka Miklič. Njegov brat in njegova sestra sta se takoj oglašila v našem uredništvu in dali smo jima bratov naslov. Danes pa smo prejeli drugo Pibernikovo pismo iz Harbina. Piše nam, da je on edini Slovenec v Harbinu, pač pa žive tam še 4 Hrvati in 5 Srbov. Pibernik je pisal svojemu očetu v Mokronogu, pa ni dobil nobenega odgovora. Zato se boji, da mu je morda oče umrl. Tudi od brata, ki je bil železničar, nima nobenih vesti. Pravi, da mu je težko pisati, ker že 20 let nima prilike govoriti ali pisati v slovenščini.

— Izlet planincev pod pokroviteljstvom. Podružnica SPD v Ormožju priredi v nedeljo 7. avgusta na Mirni gori belokranjski dan pod pokroviteljstvom narodnega poslanca dr. Jurija Koesta.

— Pokojninski zavod za nameštence v Sarajevu. Načelnik ministrstva socialne politike in narodnega zdravja Dušan Jeremić je imel v ponedeljek in torek v Sarajevu konferenco z zainteresiranimi ustanovami in organizacijami v zvezi z ustanovitvijo Pokojninskega zavoda. Na tem področju je bilo doslej zelo malo zavarovanec. Zavarovanje ni imela niti polovica tistih, ki morajo biti po zakonu zavarovani pri Pokojninskem zavodu. V področju sarajevskega PZ se je prijavilo 3.500 obveznikov, biti jih pa mora po statističnih podatkih nad 7.000. Zastopniki ustanov in organizacij so izrazili željo, da bi se kljub nezadostnemu številu prijaviteljev Pokojninski zavod ustanovil.

— Dubrovnik dobi najmodernejši hotel. Hotel »Excelsior« v Dubrovniku to znano dvigljeno tako da bo eden najmodernejših hotelov v naši državi. Imel bo več salonov in apartamentov za najrazličnejše goste, glede katerih je Dubrovnik vedno v zadregi, ker jim ne more postreči s primernimi sobami.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo večina jasno in vroče, nagibenje k nevihtam. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Splitu 35, v Dubrovniku 32, v Beogradu 31, v Ljubljani, Zagrebu in na Rabu 30, v Sarajevu 29, v Mariboru 26, na

Vidu 25. Daj je kazal barometer v Ljubljani 763,1, temperatura je znašala 17,6.

— Samomor Slovence v Zagrebu. V Zagrebu so našli včeraj popoldne mrtvega privatnega uradnika Antona Logarja iz Ljubljane. Z britvijo si je prerezal žilo na levi roki. Pri njem so našli legitimacijo društva »Merkur«, iz katere je razvidno, da je bil član beogradske podružnice in da je najbrž tudi stanoval v Beogradu. Policija je ugotovila, da je prišel Logar v Petrinjsko ulico št. 40, kjer so našli njegovo truplo v torek popoldne ob 15. Od sobarice prenočišča je zahteval univajnik, da bi si umil roke, češ da je padel, ko je izstopal iz vinkla. Dejal je, naj ga nihče ne moti. Vendar je pa sobarica včeraj zvečer potrkala na vrata, da bi vprašala gosta, če želi večerjati. Ker se ji ni odzval je odšla, misleč da je zaspan. Tudi včeraj popoldne je potrkala na vrata, pa se zopet ni odzval. Isto je storila okrog pol dne in šele potem je obvestila lastnika prenočišča, ki je poklical policijo. Vdrl so v sobo in našli Logarja mrtvega. Zapustil ni nobenega pisma in tako se ne ve kaj ga je poznalo v smrt. Iz legitimacije je razvidno, da je bil poročen, ni pa znano bivališče njegove žene Leopoldine.

— Kača jo je pičila. Včeraj so prepehali v bolnico 16 letno stališčnico Anico Dečmanovo, ki je zaposlena v Lichtenburgenovem zavodu. Dekle je pri delu na polju pičila v nogo kačo, najbrž gad.

— Tatvina v Zagradišču. Oni dan je bilo vlomljeno v hišo posestnika Magistra v Zagradišču pri Dobrunjah. Vlomil je okrog 20 letni zlikovec, ki se je že več dni potepal po okolici ter odnesel domaćemu sinu Filipu dve, njegovemu bratu Antonu pa eno obleko in več perila. Škoda znaša okrog 2000 din.

— Obešila se je. V Zagrebu se je obešila v torek ponoči hišnica Marija Matošić, stara 67 let. Že dolgo jo je mučila neozdravljiva bolezen in zato je obupala nad življenjem.

— Otroka hotela rešiti, pa je sama utonila. Osijska policija je bila šele včeraj obveščena o nesreči, ki se je pripetila v soboto zvečer. Na policijo je prišel strojni ključavničar osijske livarne Josip Ko. privšek povedat, da je njegova žena Terezija v soboto utonila v Dravi. Predzadnji nedeljo je bilo v osijskem pristanišču več parnikov. Na enem služil Koprivškov brat, ki je narednik vodnik in on je povabil brata, naj ga z družino obišče. Ženo, svojim gospodarjem, njegovim otroci in še z enim prijateljem je Koprivšek obiskal brata. Ladja je bila zasidrana sredi rek, in zato so se odpravili do nje s čolnom. Ko je prišel čoln do ladje, je en otrok padel v vodo. Koprivškova žena je takoj skočila za njim, da bi ga rešila. Skoraj istovrstno je skočila z ladje v reko več mornarjev, da bi rešili ženo in otroka. Otroka so res kmalu potegnili iz vode, Terezijo Koprivšek je pa potegnilo pod ladj, kjer je utonila. Njeno truplo so našli šele v torek zvečer.

— Zagonezna smrt dveh otrok. V kleti Nikole Mirniča v vasi Čokorim blizu Banjaluke so našli mrtva dva otroka. Mirničevi spe poleti v kleti, kjer je hladno. Mirničeva žena Zorka je odšla pred dnevi s svojim 8 letnim sinčkom spat v klet. Ko se je pa jutraj prebudila, je našla sinčka mrtvega. Bil je ves otekel, toda na truplu ni bilo nobenih znakov, ki bi kazali kaj je vzrok smrti. V torek so se igrali na Mirničevem dvorišču otroci in 8 letni sosedov sin Milorad se je hotel skriti, in odšel je v klet. Kmalu je pa prihitel nazaj in klical obupno na pomoč. Tako je tekel dvakrat okrog hiše, potem se je pa zgrudil, kri mu je udarila iz nosa in ust in vse telo mu je zateklo. Nerečni deček je kmalu izdihnil. Vaskanov se je polastilo, silno razburjenje, ker ne ve, kaj je vzrok zagonezne smrti obeh otrok.

— Za 100.000 din jeklenih cevi za mestni vodovod in napravo betonske ograje ter ključavničarska dela v mestni klavniči so razpisana v »Službenem listu« 27. t. m.

Iz Ljubljane

— Še o škropljenju ulic. Aleksandrovo ulico in najožje središnje mesta škrope mestni škropilni avtomobil vsak dan od treh do štirih jutraj. Zakaj je potrebno to nočno kaljenje miru, ki je po policijskih predpisih kaznjivo, nam ni znano, jasnno pa je, da to škropljenje ne zaleže prav nič, ker tedaj na teh ulicah sploh še ni nobenega prometa, ko pa promet okoli osmih jutraj ozivi, so ulice že suhe in spet prašne. Mestna občina bi škropljenje ulic morala pač tako uravnati, da v najbolj zgodnjih urah škropi dovorne ceste v mesto, kjer je tedaj največ prometa, po osmih pa mestne ulice. Pripravi smo, da bo mestno poglavarstvo tudi brez uradnega popravka uredilo to važno vprašanje in privoščilo meščanom, ki stanujejo sredi mesta, malo več jutranjega spanja.

— Ureditev ljubljanskega železniškega prometa. Da bo javnost povsem točno poučena o akciji za rešitev ljubljanskega železniškega vprašanja, je treba pripomniti, ki vsem o doseganju uspešnih akcij: Ne gre le za uveljavljanje in uresničevanje poglobitvenega načrta, temveč za celotno ureditev železnice s kolodvorji in vsemi železniškimi napravami. Nekateri namreč mislijo, da nameravajo poglobljati kolodvor sam na sebi z delom železnice. Ureditev železnicega prometa je v najtežji stvari s cestnim prometom, ki bo idealno urejen pri križanju cest z železnico hkrati s poglobitvijo. Za preložitve kurilnice in ranžirnega kolodvora še ni odobren kredit, pač pa bo v prihodnjem proračunu vstavljen predlog zanj.

— Modernizacija bluze Karla Nebočnika. — Iz Razstava D. Inkostri, P. Loboda, ki je doživela lep sprejem od strani javnosti in kritike, je povečana z dvema deli in sicer: D. Inkostri »Pokrajina« in P. Loboda »Portret«. Razstava ostane od prta le še čez nedeljo 31. t. m. tenatix rdgove umihv blispcj. Sčj

— Iz ne pozabite, da bo v nedeljo v ponedeljek žegnanje v Sv. Jakobu ob Savi. Pečnikarjev avtobus vozi iz Krekovega trga ob 15. 16. 17. in 18.30. Odhod iz Sv. Jakoba ob 19.30, 21., 22.24.

— Udrženje jugoslovenskih inženjerskih arhitektov — sekcija Ljubljana vabi člane na ogled preizkušanja betona z Empergerjevimi gradniki, ki bo v ponedeljek 1. avgusta ob 4. uri popoldne na zgradbi banke »Slavice« v Gajevi ulici.

Gasilski praznik v Zg. šiški

Ljubljana, 28. julija. Zg. šiška s sosseko se pripravlja na veliki gasilski praznik. V nedeljo 14. avgusta priredi gasilski četa v Zg. šiški veliko javno tombolo, združeno z veliko vrtno veselico. Prireditelj bo na senčnem vrtu zaslužnega predsednika šišenske čete g. Josipa Černeta, poleg gasilskega doma. Kakor je razvidno z lepokov, se bo tombola pričela ob 14. Prireditelj bo gotovo dobro obiskana, saj bodo na tomboli razdeljeni krasni dobroti. Glavni dobiček je motorno kolo, potem krasno izdelana kuhinjska oprema, ki jo je dobavilo podjetje Josip Kurnik, moško tar žensko kolo, zaboi sladkorja, 4 m drv, razna posoda in še mnogo drugih dobrot. Motorno kolo ter obe kolesi je dobavila znana trdnica Iz. Vok v Tavčarjevi ulici, kjer bodo do tombole razstavljena. Drugi dobički so na vpogled v izložbenem oknu mizarkega mojstra Avgusta Černeta v Zg. šiški.

Šišenski gasilci so sprito neumornega dela potrebni vsestranske podpore. Čisti dobiček prireditve so porabili za izpopolnitev gasilске oporoda. Zato hitite z nakupom tablic, ki vam prinašajo srečo.

Iz Ptuja

— Velik požar na Hajdini. V sredo ponoči je začel goriti kozolec posestnice Julijane Mustate, kmalu pa se je vnel še kozolec posestnice Marije Bezolčić. V nevarnosti so bila tudi sosednja poslopja. Na kraj požara so takoj prihiteli hajdinski gasilci, ki pa niso imeli na razpolago dovolj cevi, zato so bili poklicani na pomoč tudi ptujski gasilci. Z družinami močmi se jim je končno po napornem delu posrečilo ogenj pogasiti in s tem odstraniti vsako nevarnost. Škoda se čeni na 20.000 din. Najbrž je bil ogenj podtaknjen iz maševanja.

— Berlinčani obiskali Ptuja. V torek je prišlo okrog 34 izletnikov z velikim avtobusom v Berlinu v Ptuja. Izletniki so si čez dan ogledali razne zanimivosti naše mesta, potem so odpravili preko Maribora nazaj v domovino.

— S solno kislino se je polil. Družina Pišek iz Apač je bila zaposlena na polju, doma pa so pustili enoletno hčerko Ivano. Otroci se je pripeljal do steklenice napojene s solno kislino ter se z njo polil po vsem telesu. Otroka so takoj hudo opečeno po telesu in nogah prepeljali v bolnico.

— Napad. Na poti proti domu so neznanec napadali napadi 20 letnega vinčarskega sina Antona Kranjca iz Zavrčja ter mu prizadejali z nožem na levi roki težke poškodbe, tako da se je moral zateči v ptujsko bolnico.

Iz Maribora

— Iz učiteljske službe. Na lastno prošnjo sta bila premeščena Črno Drazo, šolski upravitelj iz Resnika, za učitelja nazaj v Jarenju in Sajna Janko, zač. šol. uprav. iz Sv. Marije ob Pesnici na osnovno šolo v Beograd z dodelitvijo na službovanje na III. oddelku za osnovno šolstvo pri ministrstvu prosvete.

— Pobreska občinska politika. Snoči je bila na pobrezju pri Rendli redna občinska seja, na kateri so med drugim razpravljali o prizivu glade prispevka k meščanskim šolam. Še vedno ni dosegeno soglasje z nekaterimi okoljskimi občinami radi primerne prispevka k vzdrževanju mariborskih meščanskih šol, v katere je dotok iz okoljskih občin zelo velik.

— Strela je udarila v vinarjo g. Lovra Petovarja v Pleševcu v Slovenskih gorah. Vinarja je popolnoma pogorela in znaša škoda okoli 20.000 din.

— Česta Maribor—Sv. Lenart—Gornja Radgona ima, kakor nam poročajo, zopet svoje posebnosti. Kotani ne manjka, do Lenarta jih zasujejo na dolgo in široko s srednje drobnim, lomljenim kamenjem, ki je od Sv. Lenarta dalje še večje. Menda ni pretrana trditve, da je tako gramoziranje sredi polja in ob takšni suši nesmiselno, saj ga avtomobilski kaj kmalu razmečejo, do čim počasi radi tega zelo trpe, pa tudi kolesarji in vrnarje žirvina.

— Sokolski nacionalni Maribor se bo v velikem številu udeležil proslave 20 letnice osvoboditve v Središču ob Dravi. Proslavo pripravljajo tamnošnje Sokolsko društvo, Društvo kmetijskih fantov in deklet in gasilski četa. Proslava bo 7. avgusta na Gradšču v Središču, združena s predstavo »Desetega brata« na prostem, ki jo organizirajo mariborski režiser Milan Kosič, ki že teden dni pridno vežba središke Sokole in Sokolice. Na bližnjem idiličnem griču bodo zgradili še dni celo naselbino, kjer se bo vsililo dejanje »Desetega brata«.

— Mariborske nočne ptičke imajo v zadnjem času precej smole. Dan na dan, noč za nočjo se vrste racije po sumljivih lokali in okoljskih goščavah. Na policiji imajo vsak dan v trdi šoli takšno graščico, ki ji temeljito sprajujejo vest.

— Kolega iginjajo. Šlikarskemu mojstru Martinu Safranu in dinarju Francu Možnarju iz Reke sta zginili kolesi. Policija je držnim tatom na sledu.

— Kolodont... V Melju pri brodu so našli nezvestnega mlajšega možkega, o katerem se je ugotovilo, da je 21 letni viničarski sin J. M. iz Spodnje Kungote. V bolnici so doznali, da je v obupu pogotil veliko količino »Kolodontove« zobne paste, ki je s precejšnjimi količinami zavržena v vira povzročila neprijetne posledice.

— Tudi kmečko delo je nevarno. V Bukovcih je padel s sklednja 60 letni posestnik Ivan Korošnjak ter obelzel nezvesten. Prepeljali so ga v bolnišnico in je njegovo stanje precej resno.

— Fantovski sadrževine. V Zavrču je nastal med fanti spopad. Še neizsledni padaleci so navalili na 20 letnega viničarskega sina Antona Kranjca in ga obdelali s nožem na levi roki. Odpremiti so ga v bolnico.

— Zopet uboj. Pri Sv. Barbari v Slovenskih gorah je padel kot žrtev ljubosumnosti 18 letni hlapec Karel Vičanski, ki ga je ljubavni tekmeec v času, ko se je razgovarjal s svojim dekletom pod njenim oknom, zabodel do smrti, tako da je Vičanski obelzel v mlaki krvi in izkrcaval. Oročniki iščejo ubijalca.

— Celotni grobovi jim niso sveti. Pokopališni čuvaj na Pobrezju je opepal v zadnjem času, kako izginjajo z grobov očetice in vaze. Počutil je svojo pomnost in se mu je končno posrečilo izslediti skrunilno grobov v osebi 28 letne Terezije K., ki se bo morala zagovarjati pred sodiščem.

— Detektor. Studenjski oročniki so aretirali neko T. K., iz Nove vasi, ki je osumljena, da je umorila svojega 8 tednov starca otroka. Mariborsko državno tožilstvo je odredilo obdukcijo trupla, ki se je vršila včeraj popoldne v mrtvašnici na pokopališču v Radvanju. Rezultati obdukcije še niso znani.

Avtomatska telefonska centrala v št. Vidu

Ljubljana, 28. julija. Direkcija pošte, telegrafa in telefona razglasa:

Dne 1. avgusta t. l. bo v Sv. Vidu otvorena avtomatska telefonska centrala, ki bo neposredno priključena na ljubljansko avtomatsko centralo. Krajevni promet med šentvidskimi naročniki in med ljubljanskimi naročniki se bo vršil na isti način, kakor v Ljubljani. Mednarodni in medkrajevni promet pa se bo vršil preko avtomatske centralne Ljubljane (klicni števil. ničla). Obenem z otvoritvijo centrala so bili ljubljanski naročniki števil. 20-76, Černe Ivan, mizarstvo, števil. 23-77, zavod Sv. Stanislava, števil. 26-18, Beer, Hribernik in drugi in št. 33-42 elektrarna Česenj izključeni iz ljubljanske centrala in priključeni na novo centralo št. Vid.

Šentvidski naročniki naj prečitajo navodila na strani IV pod I in strani VI telefonskega imenika, izdaja 1938.

Nove števil. šentvidskih telefonov so od 1. 8. t. l. sledeče:

Arhar Rok	709
Arko Dr. Joško, okrož. zdravnik	711
Cerar Franc	722
Černe Ivan, stavb. in pohišt. mizarstvo	765
Elektrarna Česenj I.	750
Erman & Hriber, mizarstvo	716
Hribernik tovarna	760
Justin Dr. Matej	754
Kaizer Jakob, Vižmarje 58	732
Kette I. števil. 85	703
Kogovšek Ivan, št. Vid 71	728
Kolb B. športna delavnica Vižmarje	719
Koman Albin, narodni poslanec in posestnik, Vižmarje 33	718
Kregar Andrej, stroj. mizar	712
Kremžar Anton, stroj. podjetje	705
Kuhar Jože, mizar št. Vid 79	733
Lenard	720
Logar Jernej, trgovec	725
Mizarska zadruga	713
Mrak Valentin, mizar Guncle 23	731
Novak Dr. Franc, Tacen	715
Občina št. Vid	714
Posta št. Vid	741
Rebolj Staša, lastn. trdnica S. Rebolj & drug, stanovanje Trata 17	727
Rozman S. J. trgovina z mešanim blagom, bencinska avtomatstva in pnevm. depot	702
Rozanc Jožef, mizarstvo, Trata 6	704
»Seta« Ivan Seunig, tovarna, Tacen	724
Seunig Ivan, stanovanje	726
»Staklo« B. Tober tvorniška in komisijska zaloga stekla št. Vid n. Lj. 87	734
Sola ljudska, šola meščanska drž.	717
Vrhovec Ivan, krojač	729
Zaletel Franc, žganjarna	701
Zaletel Ivan, domača žganjarna in destil. »Jelen«	708
Zalokar Anton, stroj. mizarstvo	710
Zavod Sv. Stanislava	706
Železniška postaja	755
Župni urad	723
	707

V Ljubljani, dne 28. julija 1938.

Direkcija pošte, telegrafa in telefona

Iz Trbovefj

— Razstava drobnopisja. Včeraj je razstavljal na prostoru pred gostilno Forta na Vohod brezposelni kovaški pomočnik g. Rudolf Kovac iz Celja svoj drobnopis, napisan na polni papirja, dolgi 73 in široki 30,5 cm. Na njem je vsebovana vna zgodovina Jugoslavije od najstarejših do sedanjih razpade avstro-ograrske monarhije, smrti kralja Petra Osvoboditelja, življenja kralja Aleksandra in tragične smrti v Marselju ter življenje kralja Petra II do današnjih dni. Drobnopis, ki je napisan s svetločrtno, šteje 373 vstic in 375.000 črk. Pisec je rabil za to delo 267 ur. Zanimivo je, da se da drobnopis bolj čita, ti s prostim očesom kakor s povečevalnim steklom. Pisec bo razstavljal svoje zanimivo delo v vseh večjih krajih naše države, ob 20 letnici nastanka Jugoslavije pa ga hoče pokloniti Nj. Vel. kralju Petru II. in bo potoval v ta namen po v Beograd. Drobnopis je volkvrjen in obrobjen z drzavnimi trobojnimi barvami.

— Živilski trg. Čeravno smo se že zelo daleč oddaljili od plačilnega dne, ali bo, lje rečeno smo tik pred prvim, je bilo včeraj na tukajšnjem živilskem trgu dokaj živo. Sreda je bila in ob sredah in sobotah se dobi na našem trgu vedno dovolj dobrih stvari. Danes pa je bil trg posebn dobro založen z vsemi dobrotami. Zlasti je bilo mnogo perutnine. Pisčance pa so kmetice prodajale po različnih cenah. Že za 12 din si dobil čednega piščanca, za 14 pa že prav lepega. Neki branjavec, odvidno prekupevalec, pa jih je prodajal kar po 18 din, mlade petelinčke pa po 20 dinarjev. Krompir je bil še vedno po 1,50 din/kg, zelje belo po 3 din, rdeče pa po 5 din/kg, paradižniki so bili po 5 din, kumare po 2, drage pa so še vedno breskve in marelice, ki so jih prodajali po 10 din kilogram, vendar ne kaže, da bi se letos pomele, ker gre zlasti sezona marelic že h kraju. Paprika je bila po 3 komade za 1 din, jabolka po 5 din, vodne melone po 4 din/kg, pesa po 3 din, ohrovt po 3 din, jaja po 12 za 10 din, surovo maslo po 24 dinarjev/kg in sladka smetana po 67 din/liter. Cene mesa so bile danes na trgu sledeče: goveje 10 din/kg, teletina 16, svinjina sveža 16, pljučna 5, vami 6 din/kg.

— Poskus samogovora. Natakarka v neki tukajšnji gostilni je bila pred dnevi tako obupana, da je sklenila skoditi v Savo. Napisala je več pisem, med drugim tudi staršem, v katerem jim sporoča, da življenje za njo nima nobenega smisla več in da bo napravila konec. Pisma je že oddala na pošto in odšla proti Savi, pa si je na obrežju menda premislila, kajti na postaji je zahtevala od pismonoše pisma, ki jih je hotel oddati na vlak, nazaj. Pisma pa je povrneno raztrgala in razvedniti ljudje so iz njih razbrali njen namen. Je menda tudi nesrečna ljubezen vmes.

— Pred nakupom preitajenega svinjkega mesa, ki ga ponujajo neki ljudje po tršah, sviri občina in pozva prebivalstvo, da prijavi prodajalce oblasti.

PIJANCEV SAMOGOVOR

Pod ulično svetilko leži temna postava in godinja: To je lep red, to je varnost! Že tri ure ležim tu, ne vem, kaj stanujem, pa me ne niso pobrali in odvedli. Čemu potem takem človeku plačuje davke.

ZDRAVSTVENA KOMISIJA

— Gospod, vaše vino vsebuje bacile in zaradi raznih bolezni, tako da je zdravju škodljivo.

— To ni mogoče. Vino dobivam neposredno od vinogradnika in prili sem mas samo malo pitne vode...

— S tam je vs. pojasnjeno.

— ne, milostiva gospa, ni »prav istoc«

Samo NIVEA vsebuje Eucertit krepčilno sredstvo za kožo. Nobeno drugo sredstvo za nego kože ni »prav istoc«. NIVEA krepi kožno stanišče in zmanjšuje nevarnost sončnih opeklin. Z NIVEO okrepčana koža porjava hitro in enakomerno ter jo varuje pri nagli ohladi pred prehladom.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Fraktili, izjave beseda Din 1.—, davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popusti za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 5 Din

LAHKA LETNA OBLAČILA vetrni sukncji, perilo t. t. d. prodaja najceneje

PRESKE, Sv. Petra cesta 14. 1R.

STANOVANJA

5-SOBNO STANOVANJE komfortno, z vsemi pritliklinami v II. nadstropju, se odda za november na Aleksandrovi cesti št. 10. Polzve se istotam pri hliniku.

1935

KUPIM

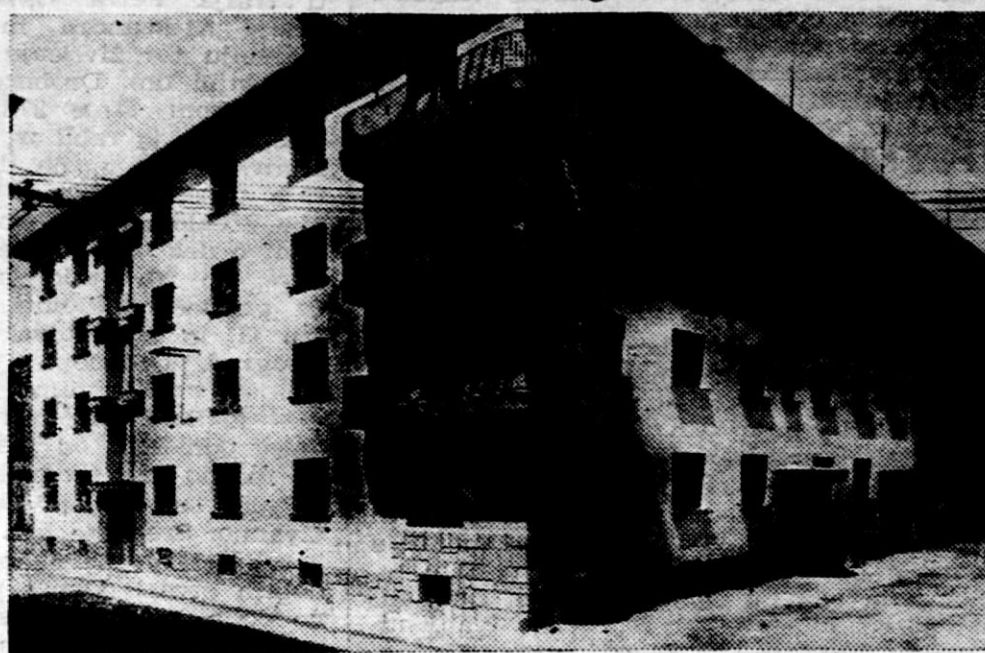
Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 5 Din

POZORI! Kupujem in prodajam različne čevlje. — Rabim večjo količino moških čev

Modernih stanovanj še vedno premalo

V Kotnikovi ulici je zgrajenih 6 novih hiš, v katerih je 58 modernih stanovanj

Parcele v starem delu mesta in v središču so skoraj vse zazidane. Ljubljana se širi čedalje bolj zunaj svojega starega okvira; mestno površje je vedno večje, novih cest in ulic je od leta do leta več. To bi bilo razveseljivo, ko bi stari del mesta bil racionalno izrabilen in ko bi najlepše ter najdražje parcele v osrednjih mestnih okrajih bile zazidane smotreno. Toda zelo veliko

mestno površino zavzemajo že zastarele, nezdružljive hiše, skladišča in tovarniška poslopja, ki so samo ovira pravilnemu mestnemu razvoju in ki kradejo zrak in sonce stanovanjem. V mislih imamo predvsem kolodvorski okraj; napravite samo sprehod po Kolodvorski ulici in Sv. Petra cesti! Na najlepših parcelah čepo nizke in vlažne pritlične hiše, cesto zožujejo ograjni zidovi, ki skrivajo razpadajoča skladišča in celovske delavnice, pa tudi hleve in gnojšnice. Na teh parcelah bi lahko še celo desetletje zidali, da bi mesto dobilo sodobno lice ter da bi bil prostor smoteno in po načelih naše dobe izrabilen. Kakor je razveseljivo, da se mesto širi, je vendar škodljivo, da preveč prerašča svoje meje ter se preveč podaljšuje cestno omrežje, ker zahteva tem več vzdrževanja.

Zelo lepe parcele blizu kolodvora so bile dolgo neizrabljene tudi med plinarno in elektrarno. Ta del mesta se ni razvijal predvsem zaradi plinarne. Prestavitve plinarne iz mestnega središča je že dolgo aktualna in prej ali slej bo prišlo do nje. Ker je pa sredi mesta že velika zadrega za parcele, so pred dvema letoma parcelirali tudi kompleks med elektrarno in plinarno ob Kotnikovi ulici. Tam so bila skladišča in razna nizka manj vredna poslopja. Kotnikova ulica, ki leži med šolo na Ledini in Slomškovo ulico, je zdaj podaljšana proti Masarykovi cesti, ni pa še zvezana z njo. Mestna občina se baje že delj časa pogaja z lastniki zaradi odkupa zemljišč za podaljšek ulice do Masarykove ceste. Pogajanja so zastala, ker baje dva lastnika zahtevala znatno odkupnino. Ulica pa bodo nedvomno kmalu podaljšali, saj je ob nji nastala v dveh letih cela stanovanjska četrt. Sezidanih je bilo šest modernih stanovanjskih hiš, ki imajo 58 stanovanj.

Stavbnik Iv. Bricej je pred dvema letoma začel zidati ob Kotnikovi ulici dve tridostopni stanovanjski hiši, ki ju je, ko sta bili sezidani, kupil Pokojniški zavod za namene v Ljubljani. Lani je isto podjetje ob hišah Pokojniškega zavoda sezidalo 2 stanovanjski hiši veletrgovca A. Volku in začelo je zidati zase veliko vojalno stanovanjsko hišo na vogalu Slomškove in Kotnikove ulice, ki je prav zdaj gotova. Govoriti moramo prav za prav o dveh hišah, ker sta dve stopnišči in dve hišni številki.

Hiša ob Slomškovi ulici ima 7 dvosobnih stanovanj in pisarniške prostore ter stanovanje za hišnika. Nova hiša zasluži pozornost, ker je v pravem pomenu besede moderna stanovanjska hiša. Kakršnih še ni mnogo v Ljubljani. Vsa stanovanja imajo kopalnice, kar se je zdelo v Ljubljani doslej pri dvosobnih stanovanjih luksuz. Vsa stanovanja imajo tudi sobo za služkinjo. Vsi prostori imajo neposredno razsvetljavo in izraženje. Razen prednje sobe. Sobe imajo povprečno 20 do 21 m² površine in so torej precej večje od sob v hišah, sezidanih v prvem desetletju po vojni. Vsa stanovanja imajo tudi plinsko napeljavo, da gospodinja lahko kuha na plinskem ali navadnem štedilniku. Stavbnik je mislil na vse, zato imajo stanovanja tudi priključek za radijsko anteno. Prav tako prihaja povsod od izraz solidnosti ter se n. pr. balkonska vrata zapirajo tako, da voda pri nalitvi nikakor ne more prodirati proti pragu. Podobnih praktičnih novosti, ki jih nestrokovnjak ne opazi na prvi pogled in ki z njimi stanovanje mnogo pridobi na

solidnosti in udobnosti, je uvedenih več. Omenili smo jih zaradi tega, ker je bila doslej v Ljubljani navada, da smo dvosobna stanovanja prištevati med plebejska in jim stavbniki niso privoščili posebne udobnosti.

Hiša ob Kotnikovi ulici je nekoliko večja, zato so v nji 4 dvosobna in 4 trisobna stanovanja, razen tega pa še 4 samska stanovanja, garčoniere, kakršnih doslej v Ljubljani tudi še ni bilo. Tudi vsa samska stanovanja imajo namreč veliko kopalnico in prednjo sobo, uporabljivo za zasilno kuhinjo s plinskim štedilnikom. Trisobna stanovanja imajo še velike solne balkone ob spalnicah. Vse sobe so solne. Kuhinje imajo tako zvene čistilne balkone. Kopalnice niso le najmodernejše opremljene, temveč so tudi prostorne. Vse naprave so zelo praktične; ureditelj je premišljen do vseh podrobnosti. Ko si ogledaš takšno stanovanje, imaš v resnici vtis, da si — v modernem stanovanju.

Tega naštevaja bi ne bilo treba, ko bi pri nas nekateri ne trdili, da ima Ljubljana že preveč stanovanj in da smo preveč na »luksuzna« stanovanja. Pri nas je pač doslej veljala kopalnica za luksuz. V tem primeru se je zopet izkazalo, da pri nas primanjkuje res modernih, udobnih stanovanj, ki hkrati niso predraga. Vsa stanovanja v novih hišah so bila namreč oddana že davno prej. Stanovalci se bodo vselili 1. avgusta. Obe hiši sta bili sezidani natančno v enem letu; začeli so ju zidati lani 1. avgusta.

Zidanje takšnih stanovanjskih hiš bi naj bila izpodbudna tistim, ki oklevajo z zidanjem, ker se boje, da je v Ljubljani že dovolj primernih stanovanj.

Praktični nasveti

V Angliji je izšla zelo zanimiva knjiga, ki je bila takoj prevedena v francosko, zdaj jo pa prevajajo tudi v druge jezike. Knjiga prinaša praktične nasvete mladim diplomatom, je pa poučna tudi za druge ljudi. V nji so zbrani nasveti, kako naj se človek ogane neprijetnostim v družbi in v svojem nehanju vobče.

V Franciji velja za neotesanost, če človek zanemara pogovor, ali če ga noče nadaljevati. V Angliji je pa neprevidno pogovor navezati. Če si dober igralec tenisa, odgovori na vprašanje, ali igraš tenis, samo: Ne igram posebej slabo! Če si prejadral Atlantski ocean s 6 m dolgo jadrnico, reci malomarno: Da, nekoliko se ukvarjam tudi z jadrarjem in plavanjem. Angličani neradi izkazuje usodo. Anglički častniki pravijo: Nikoli ne odkloni dane naloge, nikoli se pa tudi za nobeno ne poteguj. Če se pojavi v gradu, kjer si gost, v spalnici strahlo, počakaj, da ti gostitelj to sam pove. Ne spodobi se opozarjati gostitelja na njegova lastna strahla.

V Angliji se izogibaj zgovornosti. Ne pozabi, da si v deželi, kjer parlament nima govorniške tribune, kjer govore ljudje polglasno in kjer je znak neotesanosti izražati se preveč jasno in glasno. Zlasti pa ne smeš Angleža nikoli siliti, da bi delal kaj drugače, kakor je vajen. Zgodilo se je že, da so angleški trgovci, da bi zadovoljili vsiljivega tujca, odgodili odhod svojega oseboja na počitnice za nekaj ur. In take kupčije so bile vedno slabe, tako da jih je bilo treba navadno razveljaviti.

Tetovirano čudo sveta

V londonskem cirkusu »Olympia« se je pripetil med predstavo s človeškimi abnormalnostmi senzacionalen dogodek. Po programu so nastopila prva dekleta iz Burme, ki imajo tako dolge vratove, da so podobna kirafam. Potem je nastopil mož s svojim žledcem, ki je požiral vprito občinstva najneverjetnejše stvari. Za njim je nastopil Omi, tetovirano čudo sveta. To je mož, ki se je dal tetovirati od glave do pete. Oči vseh gledalcev so se obrnile k vrodu, reflektorji so zopet zasvetili in v stiku njihovih blestečih okovov se je pojavil krepak mož. Samo ozke, bele proge po njegovem sinjem telesu so pričale, da je imel neko normalno belo polt. Omi se je priklonil in pripravečeval, da je prejel strašne muke, predno je bila končana mučna procedura tetoviranja. Dobil je več milijonov vbojajev z »člo. Dvakrat v dobrih treh letih je izgubil vid pod vplivom barvila in ves čas se je moral strogo držati dijet.

Sredi predavanja se je pa začel iz množice krik. Bivši angleški udeleženec vojne je skočil proti izhodu, kjer se je Omi posvajal od občinstva. Gledalec je bil spoznal v njem svojega bivšega majorja, pod katerim se je boril v Flandriji in ga pozneje spremljal v stranko puščavo. Ganičvo je bilo evidevce bivšega vojaka in majorja. Major ga je prosil, naj ne izda njegovega imena. Ko so ga odpustili od vojakov, je zamenjal službo. Polagoma je začel v bedo in s svojimi bivšimi tovaršji ni hotel imeti nobenih stikov. Za svoje prijatelje v cirkusu je major Omi, za občinstvo pa tetovirano čudo. Zlostna je bila njegova povest o tem, kako ga je beda prisilila, da je jel nastopati v cirkusu, v katerem pa zasluži več, nego je zaslužil kjerkoli. Seveda mu je bil ta položaj skrajza težak, saj je zelo dobro vzgojen.

Ameriški notarji

Pri nas je pojem notar vedno združen z izvestnim spoštovanjem. Gotova ekskluzivnost in po državi notariju poverjeni posli povzročajo, da navadnemu zemljanu nekoliko zastane sapa, če stopi v notarsko pisarno. Tako je v večini evropskih držav, po svetovni vojni nekoliko manj kakor pred njo, ko so bili notarji veliko bolj v čast in kakor so zdaj, čeprav se tu, di zdaj ne morejo pritoževati, da bi ne uživali v javnosti ugleda, ki gre njihove mu stanu.

Drugače je pa v Ameriki. Nekemu francoskemu novinarju se je pripetilo, da je potreboval na potovanju po Ameriki notarsko legalizacijo nekega dokumenta. Vzel je telefonski seznam in ostrmel nad dolgo vrsto notarjev. Skoraj v vsaki hiši lahko v Ameriki dobite notarja. Novinar se je napotil v bližnji nebotičnik, kjer mu je deček v dvigalu povedal, da ima v vsakem nadstropju na razpolago vsaj enega notarja. Novinar se je odločil za notarja v desetem nadstropju. Vstopil je v njegovo pisarno, kjer je pa našel mlado dekle, sedelo za mizo; striglo in poliralo si je nohte. Presenečenemu novinarju se je dekle predstavilo kot notar. Pojasnila mu je, da lahko v Ameriki postane javni notar vsak človek, če je le dopolnil 21. leto in napravil predpisane, ne posebno težke izpite. Še večje je bilo pa novinarjevo presenečenje, ko je dobil račun, ki je znašal celih 25 centov ali v našem denarju okrog 10 din. To je pač posledica hude konkurence.

Elektrika iz solne svetlobe

Trije londonski bogataši in neki francoski izumitelj hočejo izpremeniti lice sveta. V kratkem nameravajo pričeti z izdelovanjem helioelektrične celice, ki bo baje povzročila revolucijo v vsej električni industriji in poslega v moderno življenje prav tako globoko kakor izum motorja ali radia. Zanimivo je pa, da zaenkrat še ne vedo o svojem izumu točno, kako deluje. Helioelektrična celica je velika približno tako kakor žepna ur in tudi enako močna. Če zvezemo več celic v serijo, lahko razsvetlijejo hišo ali gonijo avtomobil. V celici ni nobenih cevok ali drugih »električnih« sestavnih delov. V bistvu je to medeninska ploščica, pokrita s tenko plastjo posebne snovi, ki je tajna izumiteljev. In ta celica lahko izpreminja solnčno energijo neposredno v elektriko.

Pomen te naprave je ta, da lahko z njim na poljubnem kraju proizvajamo poljubno količino električne energije, ne da bi rabili za to komplicirano aparaturu ali drag mehanizem. Poleg tega odpadejo vsi produkcijski stroški, seveda če ne bo treba plačevati davkov tudi od solne svetlobe. Avto-

moblist bo pritril na svojemu svetu helioelektrične celice, ki mu bodo ves dan polnile akumulatore. Hiše na samem in naselbine v težko dostopnih krajih, v puščavah, v pragozovih ali v gorah bodo dobile tako ne samo električno luč, temveč tudi energijo, ki jim bo gonila ventilatorje, gospodarske stroje, radijske aparate itd. Helioelektrično celico so preizkusili v angleškem narodnem fizikalnem laboratoriju in se prepričali, da res proizvaja elektriko.

Od kod kozmični žarki

Še vedno je zagotvet, od kod izvirajo in kako nastanejo kozmični žarki, prodirajoči iz kozmičnih daljav v naše ozračje. To vprašanje so sicer skušali pojasniti razne teorije, toda nobena izmed njih nas ne more povsem zadovoljiti. Ena pravi, da nastanejo kozmični žarki neke v skrivnostnem kotlu vesolja, kjer vre nestalna gmeta sestavljena iz razbijajoča atomska jedra. Ne zdi se pa posebno verjetno razlagati tako visoko energijo delcev kozmičnih žarkov, dosegaajočih 10 in 100 milijard elektronvoltov. Ti dvomi so utemeljeni. V laboratorijih se že opetovano razbija atome prvin, toda pri tem sproščena energija je

manjša, saj so razbijajoči delci elektroni, to je 10 do 1000 krat manjši, kakor pri kozmičnih žarkih.

Druge teorije pravi, da so tajništevni žarki v svetu s magnetnim polom, ki jim pravijo svetlobni valovi ali supernove, kar namadoma zatre v pogosto zasenčijo najsvetlejšo svetlobo, potem pa zopet ugasnejo. To je skoraj lapa teorija, ne moremo je pa postumno dokazati. Vrsto teh hipotez je pomnožil Aitvan v »Zeitschrift für Physik« s novo čudno domnevo. Po nji naj bi nastajali kozmični žarki v sovezdjih. Če so sovezdja res magnetična, kakor sonce in zemlja, jih lahko smatramo strokovno rešeno za magnetne dipole. Potem izvira iz gotovih matematičnih predpostavk, da se izločijo iz sovezdij električno napolnjeni delci gmeta, ki lahko dobivajo z rotacijo okrog magnetnih sovezdij energije, lastne kozmičnemu izžarevanju. Njihova pospešitev postane podobna kakor v Lawrenceovem ciklotronu, s katerim pridobivajo v laboratorijih potrebno energijo za razbijanje atomov. Iz sovezdij sproščeni elektroni in protoni so nekoliko podobni elektriziranim, po vsej verjetnosti iz solca izvirajočim delcem, ki povzročajo pomrni sij.

Grozen samomor ameriškega bogataša

Pet ur se je izprehajal po napustu v 17. nadstropju, potem je pa skočil na ulico

Iz New Yorka poročajo, da se je zbrala v terek popoldne na Peti aveniji velika množica radovednežev, ki so opazovali čuden prizor. 28letni John Ward iz znane bogate rodbine je zlezel skozi okno hotelske sobe in se izprehajal po 35 cm širokem napustu ob fasadi. Ljudje so mislili, da se mu je zmešalo. Tako se je izprehajal skoraj pet ur in kadil cigareto za cigareto. Lahko si mislimo presenečenje radovednežev, ko so videli, kako se mladi bogataš izprehaja po ozkem napustu v 17. nadstropju. Takoj so obvestili policijo in gasilce, ki pa Warda niso mogli pregovoriti, da bi opustil svoj nevarni izprehod. Gasilci so si zamenj prizadevali priti do nje-

ga, ker jim je zagrozil, da bo skočil na ulico, če bi poskušali približati se mu.

Gasilci so zaprli ulico in razpeli mrežo ob vsej fasadi velikega hotela. Mrežo so bile razpete med 18. in 6. nadstropjem. Filmski operaterji so prihitali od vseh strani in posneli prizor, kakršnega menda niti Amerika še ni videla. 200 redarjev je drževalo red. Vse promet je bil ustavljen. Ljudje so sklepali stave s 3:1, da bo skočil na ulico. Ta čas, ko si je policija prizadevala prisiliti ga, da bi skočil v mrežo, si je prižgal Ward zadnjo cigareto, potem se je pa pognal v globino. Letel je nekaj centimetrov od mreže in padel na ulico, kjer je oblekal ves razmesarjen.

Naistarejši vladar Evrope umrl

Kneževina Lichtenstein ima samo 7 vojakov, ki so ob enem tudi policaji

Knez Franc I. Lichtensteinski je umrl v ponedeljek na svojem gradu v Vaduzu. Star je bil 84 let. Princ regent Franc Jožef Lichtensteinski je prevzel vladno kneževino Lichtensteinske kot knez Franc Jožef I.

Zgoraj knez Franc I., spodaj njegov nečak, Franc Jožef

Franc I. knez Lichtensteinski, najstarejši vladar Evrope, je zasedel prestol svoje države, ki meri samo 160 km², pa je vendar ohranila neodvisnost, v februarju 1929 po svojem bratu Johannu II. Vladal je torej samo 9 let. Živel je večinoma na Dunaju, kjer imajo knezi Lichtensteinski krasno palačo z velikim parkom in slovečo galerijo slik. Veljal je skoraj za Dunajčana. Šele

po pridružitvi Avstrije k Nemčiji se je knez Lichtensteinski spomnil, da je vladar suverene države. Predstavniki ene najstarejših nemških plemiških rodbin je bil namreč po nürnberških zakonih žid, ker je imel za ženo hčerko dunajskega bankirja Eliso Guttmannovo. Zato ni hotel izobesiti hitlerjevskih zastave. Nedavno je zaprl svoj dunajski park javnosti, ko je bilo židom prepovedano hoditi v javne parke. Vlado je pa izročil Franc I. kmalu po pridružitvi svojemu vnuku 32-letnemu Francu Jožefu. Kneževina Lichtenstein, ki je združena po poštni, carinski in valutni uniji s Švicco, je postala v zadnjih letih zakladnica Evrope. V njeno glavno mesto Vaduz se je formalno preselilo mnogo velikih finančnih družb in Nemci upajo, da bi našli v ondostnih poslahih imena nemških industrijcev in finančnikov, ki so skrivaj spravili svoje premoženje v imozemstvo. Prebivalec Lichtensteina še ne vedo, kaj so davki. Franc Jožef je sin princeza Aloja in princeze Elizabete Amalije Habsburške. Ta državica ima samo 7 vojakov, ki opravljajo obtem policijsko službo. Njena edina opora je Švica in pod njeno zaščito se je zatekla, ko se je po vojni rešila usodne skupnosti z Avstrijo. Prebivalcev šteje Lichtenstein 11.500. Že to kaže, kako mirno življenje imajo ti ljudje, saj jim dela red samo 7 vojakov odnočno policajev in še ti nimajo mnogo dela.

SPOMIN

— Milostiva, moram vam priznati, da je ta papiga sicer zelo bistroumna in premetena, ima pa eno slabo lastnost: če ne dobi pravočasno jesti, se začne jeziti, razburja, kričati in zmerjati človeka, da je groza.

— O, tem raje go kupim. Me bo vsaj spominjala mojega pokojnega moža.

GROZNJA PO TELEFONU

— Še enkrat mi recite, da sem falot, pa odločim slučajno.

GEORGES OHNET:

SERGEJ PANIN

V tistih časih je bil princ zelo vnet oboževalec gospodične Cernay. Obispal jo je s svojo pozornostjo.

Cayrol ga je opazoval, da bi zvedel, ali govori z njo o ljubezni, toda Panin je bil mojster v salonskih trikih in vse bankirjevo prizadevanje je bilo zaman. Cayrol je bil vztrajen, to je bil že temeljito dokazal. Sprijateljil se je s princem. Stori mu je nekaj milih uslug, ki hitro ustvarijo med ljudmi zaupljivost, in ko je bil prepričan, da ne bo ponosno odklonjen, je vprašal Sergeja, ali ljubi gospodično de Cernay. To vprašanje, izgovorjeno z drhtečim glasom in ob prisiljenem nasmeju, je pustilo Panina povsem mirnega. Odgovoril je neprisiljeno, da je gospodična de Cernay prijetna plesalka, da pa ni nikoli pomislil na to, da bi ji dvoril. Po glavi mu roje drugi načrti. Cayrol mu je krepko stisnil roko in mu tisočkrat zagotovil svojo globoko udanost. Tako je slednjič dosegel polno njegovo priznanje.

Sergej ljubi gospodično Desvarennesovo, da bi se ji pa mogel približati, se suče okrog njene prijateljice.

Ko je Cayrol zvedel za princovo tajno, se je zopet umaknil v svojo običajno hladnokrvnost. Vedel je, da je Mihelina zaročena s Petrom Delarueom.

11

Toda ženske so muhaste. Kdo ve? Morda je gospodična Desvarennesova ošinila s prijaznim pogledom lepega Sergeja.

Ta Panin je bil zares krasen mož: modre oči, jasne kakor oči nedolžnega dekleta, dolgi svetli brki, štrleči na obeh straneh rdečih ust, pri tem pa postava zares kraljevska, postava plemiča starega rodu. Lepa roka in majhna elegantna noga sta mogli zmešati glavo vsaki ženski. Princ je imel, nežen, mehak glas Slovana. V nobenem pogledu ni bil vsakdanja pojava. Zato ni čuda, da je vzbudil splošno pozornost povsod, kjer se je pojavil.

Zgodba njegovega življenja je bila v Parizu zelo znana. Rojen je bil v tistem kraju Poznanja, ki ga je bila tako brezobzirno zasedla Pruska, ta polip Evrope. Med vstajo leta 1848 je bil Sergejev oče ubit, njegova sestra je na odnehal njegov stric Tadej Panin v Pariz. Takrat je bil star komaj leto dni. Vzgajali so ga v Rollinu, kjer so bile studije dokaj srednje. Leta 1866, ko je izbruhnila prusko-avstrijska vojna, je bilo Sergeju osemnaest let. Na povelje svojega strica je zapustil Pariz in vstopil v avstrijski konjeniški polk, da bi se v njem boril do konca vojne.

Vsak, kdor se je pisal Panin in je mogel držati sabljo ali puško, se je dvignil, da bi se boril proti tlačiteljem poljske domovine. V tem kratkem, toda krvavem boju, je storil Sergej čudeže. Zvečer po bitki pri Sadowi, je bilo od sedmih proti Prusiji borečih se Paninov pet mrtvih, eden pa ranjen. Edini Sergej, oškropljen s krvjo svojega strica Tadeja, ki je bil ubit, ko mu je eksplodiral naboj,

je ostal nedotaknjen. Vsi ti Panini, živi in mrtvi, so bili omenjeni v armadnem povelju in če se je govorilo o njih pred Avstriji ali Poljaki, so ti vedno zatrjevali: To so junaki!

Tak mož je bil zelo nevaren skromnemu in navadnemu dekletu, kakršna je bila Mihelina. Njegove pustolovščine so morale razvneti njeno domišljijo, dočim je njegova lepota omamljala njene oči.

Cayrol je bil mož nasprotnega kova: opazoval je in kmalu je opazil, da Mihelina zelo rada vidi princa.

Brezskrbno mlado dekle je oživljalo, kadarkoli je bil Sergej navzoč. Mar je bila ljubezen vzrok te izpremembe? Cayrol ni okleval. Takoj je uganil, da pripada bodočnost Paninu in da je ohranitev njegovega lastnega vpliva v domu Desvarennesovih odvisna od položaja, ki ga bo zdaj zavzel tam. Tako je presedlal s šili in kopiti v tabor novega prišleca in zaupal se je povsem njegovemu vodstvu.

In on je bil tudi tisti, ki je pred tremi tedni v Paninovem imenu spregovoril z gospo Desvarennesovo. Njegovo poslanstvo je bilo težko in ubogi bankir je mnogokrat obrnil jezik v ustih, predno je izpregovoril. Toda ta Cayrol je znal premagati vse ovire. On je znal prikazati predmet svojega poslanstva tako, da ga je gospa Desvarennesova mirno poslušala.

Ko je pa povedal vse, kar je imel na srcu, je zaplesala nevihta. Bil je priča enega najstrašnejših izbruhov jeze, kar jih moremo pričakovati od temperamentne ženske. Gospa Desvarennesova je

nahrnila domačega prijatelja tako, kakor bi se ne upala nahriliti trgovskega zastopnika, ki bi bil prišel ponujati robo svojega gospodarja. Pokazala mu je vrata in zakrčila nanj, naj se ji nikoli več ne prikaže pred oči.

Če je bil Cayrol odločen, je bil v enaki meri tudi potrpežljiv. Čakal je, da se vihar poleže. Molče je poslušal očitke gospe Desvarennesove, ogorčene nad tem, da si nikdo dovolj postavi kandidata proti zetu njene izbire. Ni odšel, in ko se je gospa Desvarennesova po prekipenju svojega ogorčenja nekoliko pomirila, je jel mirno govoriti: Gospa je prešla takoj k stvari. Človek se ne sme nikoli odločiti brez premišljanja. Gotovo nihče bolj ne ceni Petra Delarueja nego on sam. Toda treba je vedeti, ali ga Mihelina ljubi. Otroško nagnjenje, še ni ljubezen. A princ Panin domneva, da more upati, da ga gospodična Desvarennesova...

Gospa Desvarennesova je pustila Cayrola govoriti do konca, potem je pa stopila k zvonce in dala poklicati svojo hčerko. Tedaj je Cayrol previdno izginil. On je bil začel bitko. Zdaj je bilo ležanje na Mihelini, da jo odloči. Bankir je odšel v sosedno sobo, da bi tam počakal na izid izmenjave nazorov med materjo in hčerko. Skozi vrata je slišal srditi glas gospe Desvarennesove, ki ji je Mihelina odgovarjala prevdarno in hladnokrvno. Mati je grozila, besnela. Hladno in mirno je sprejemala hči njene napade. Borba je trajala dobro uro, potem so se pa vrata odprla in na pragu se je pojavila gospa Desvarennesova, blede in še vedno drhteča, toda pomirjena. Mihelina si je obrisala svoje krasne solzne oči in odhajala je v svoje sobe.